

**КРОЛЕВЕЦЬКА МІСЬКА РАДА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ, МОЛОДІ, СПОРТУ,
КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
*Станція юних туристів***

**Звіт
про пішохідний похід
першої категорії складності
по Карпатах
з 20.08.2018 по 29.08.2018 року**

*за маршрутом: с. Ділове – р. Ялин – пол. Лисяча –
пол. Квасний – г. Піп Іван Мармароський – г. Головачин –
г. Бендеряска – г. Межипотоки – г. Нєнеска – пол. Нєнеска –
пол. Верх. Щаул – г. Стіг – г. Щівник – пол. Щівник –
г. Вихід – пол. Гропа – г. Піп Іван Чорногірський –
г. Дземброня – г. Бребенескул – г. Говерла – г. Петрос –
пол. Шумнеска – с. Кваси*

Маршрутна книжка № 3П/18
Лебедь Олександр Васильович
Кролевецький р-н, с. Мутин,
вул. Ялти, 10
телефон: мобільний 0989398540
робочий 9-70-37

Козлова Аліна Владиславівна
Сумська обл., м. Кролевець,
вул. Почтова, 4/3
телефон: 0967047057

Маршрутно-кваліфікаційна комісія розглянула звіт про похід і вважає, що похід може бути зараховано всім учасникам і керівнику як похід першої категорії складності _____

м. Кролевець – 2018 рік

Зміст

1. Довідкові відомості про похід	3
2. Склад групи	5
3. Відомості про район походу	9
4. Оглядова карта району походу	11
5. Графік руху	13
6. Висотний графік маршруту	15
7. Технічний опис маршруту	17
8. Опис краєзнавчої роботи	69
9. Підсумки. Висновки. Рекомендації	71
10. Додатки	73
Додаток 1. Розклад руху транспорту. Кошторис витрат	73
Додаток 2. Заява на дозвіл перебування у прикордонній зоні	74
Додаток 3. Краєзнавчі повідомлення	76
Додаток 4. Вагові характеристики вантажу на маршруті	96
11. Список використаної літератури	100
12. Робоча карта маршруту. Маршрутна документація.	101
Електронна версія	

У звіті використовуються такі скорочення:

пів., півд.	північ, південь
зх., сх.	захід, схід
год.	година
хв.	хвилина
км	кілометри
м	метри
сmt.	селище міського типу
с.	село
м.	місто
вул.	вулиця
буд.	будинок
ур.	урочище
р.	річка
пер.	перевал
оз.	озеро
т/с	туристська стоянка
т/п	туристський притулок

Довідкові відомості про похід

Пішохідний похід першої категорії складності проведено Українськими Карпатами з 20 по 29 серпня 2018 року групою туристів Крелевецької станції юних туристів в кількості 14 осіб.

Маршрут походу (докладна нитка): с. Ділове – р. Ялин – пол. Лисяча – пол. Квасний – г. Піп Іван Мармароський – г. Головачин – г. Бендеряска – г. Межипотоки – г. Нєнеска – пол. Нєнеска – пол. Верх. Щаул – г. Стіг – г. Щівник – пол. Щівник – г. Вихід – пол. Гропа – г. Піп Іван Черногірський – г. Дземброня – г. Бребенескул – г. Говерла – г. Петрос – пол. Шумнеска – м. Кваси

**Учасники походу –
вихованці станції юних туристів Крелевецької міської ради**

Довжина активної частини походу – 131 км

Чистий ходовий час – 40 години 10 хвилин

Похід тривав одинадцять днів

Активна частина подорожі – вісім днів

Кількість днювань – одне

Під'їзд на маршрут та зворотній шлях тривав два дні

Краєзнавча робота та екскурсійна програма – під час проведення походу

На маршруті була проведена краєзнавча роботи на тему: «Західний кордон або Західна Україна у складі України», вона також включала в себе знайомство з природними пам'ятками Карпат.

Аварійні варіанти виходу з маршруту:

- після гори Піп Іван Чорногірський – село Дземброня;
- після озера Бребенескул – село Говерла;
- після гори Говерла – тур. притулок Козмещик;
- після гори Межипотоки – село Богдан.

Потреби використання аварійних виходів з маршруту не було.

Запасний варіант маршруту на випадок складних погодних умов:

1. Відмова від сходження на гору Ненеска;
2. Відмова від підйому на гору Стіг;
3. Відмова від підйому на гору Дземброня;
4. Після гори Піп Іван Чорногірський спуск в с. Луги.

Потреби використання запасних варіантів маршруту на випадок складних погодних умов, хвороби учасників групи та будь-яких непередбачуваних обставин, які б загрожували здоров'ю та життю учасників групи, на маршруті не було.

Відомості про район походу

Пішохідні туристські спортивні походи можна проводити в усіх регіонах України. Одночасно слід зазначити, що територія України, за винятком двох гірських масивів (Українські Карпати та Кримські гори), має рівнинний рельєф і на ній майже відсутні істотні природні перешкоди, що обумовлюють категорію складності спортивних пішохідних маршрутів. Через це у більшості регіонів України можливо здійснювати спортивні походи лише до I категорії складності включно, а походи II та III категорії можуть здійснюватись тільки в Українських Карпатах та Кримських горах.

Погодні умови дозволяють здійснювати пішохідні мандрівки у рівнинних районах України з березня по листопад, а при сприятливих умовах протягом всього року.

Крим та Карпати – головні райони проведення пішохідних туристських спортивних походів – відносяться до лісових районів середньогір'я. Різноманітність природних перешкод цих районів дає можливість туристам оволодіти майже усім арсеналом прийомів техніки пішохідного туризму, орієнтування на місцевості, дозволяють повноцінно проводити навчальні заходи. Термін проведення пішохідних походів по цих районах теж широкий – з ранньої весни до пізньої осені, а за сприятливих погодних умов – і взимку.

Карпати поєднують у собі красоти гірського та лісового районів. Бурхливі річки, красиві озера, пологі гірські схили, сонячні полонини, багата історія краю можуть задовільними смаки будь-якого туриста. У Карпатах можна прокласти маршрути від найпростіших до III категорії складності. Тут зустрічаються ділянки з великим перепадом висот, скельним рельєфом, складним орієнтуванням, водними перепонами.

Українські Карпати відносяться до середньовисотних гір, які не досягають снігової лінії і не мають сучасних льодовиків. Абсолютна більшість вершин Карпат нижче 2000 м і лише на масиві Чорногора, більша частина якого належить до головного вододілу, кілька вершин мають більшу висоту, у тому числі найвища точка Українських Карпат г. Говерла – 2061 м. Снігова лінія в епоху останнього зледеніння знаходилась на висоті 1450-1550м. Яскравими слідами давнього зледеніння є реліктові льодовикові форми на найвищих гірських масивах (Чорногора, Полонинський хребет, Рахівські гори, Чивчина): цирки, улоговини, конуси виносу, кари, моренні вали. На дні карів на висоті 1450-1800м знаходяться карові озера. Реліктові льодовикові цирки та кари протилежних схилів масиву Чорногора не з'єднались між собою своїми задніми стінками і не утворили, як це буває у високогірному альпійському рельєфі, гострих гребенів. Гострі гребені, іноді з карнизами, є тільки на відрогам вододільного хребта масиву, де зійшлися декілька сусідніх карів одного схилу.

Гірські хребти Карпат, розділені поздовжніми улоговинами та розмежовані глибоким поперечними долинами, простягаються з Пн.Зх. на Пд.Сх. Поздовжня зональність місцями ускладнюється кільцеподібними структурами. У межах головного вододілу Карпат знаходяться гори Бесіди з найвищою точкою – горой

Пікуй (1405 м); від Верецького до Яблуницького перевалів простягнулися найбільш важко прохідні, розчленовані численними ущелинами гори Горгани з найвищою точкою – г. Сивуля (1815 м); від Яблуницького перевалу на південь простягнувся масив Чорногора з найвищими вершинами Українських Карпат: Говерла (2061 м), Петрос (2020 м), Ребра (2007 м), Гутин Томнатик (2017 м), Бребенескул (2035 м), Піп Іван (2022 м). Полонинський хребет з вершинами Пікуй, Боржава, Красна, Стіг дещо нижчий за абсолютною висотою і відноситься до ярусу карпатського середньогір'я. Вздовж південного краю Українських Карпат простягнулися гірські масиви Вулканічного хребта з вершинами Маковиця, Синяк, Бужора у ландшафтах якого є прояви давнього вулканізму.

Українські Карпати складені в основному глинистими сланцями, алевритами, вапняками, пісковиками крейдового та палеогенового періодів. Сланці легко піддаються демутації, тому гірські хребти мають переважно пологі схили.

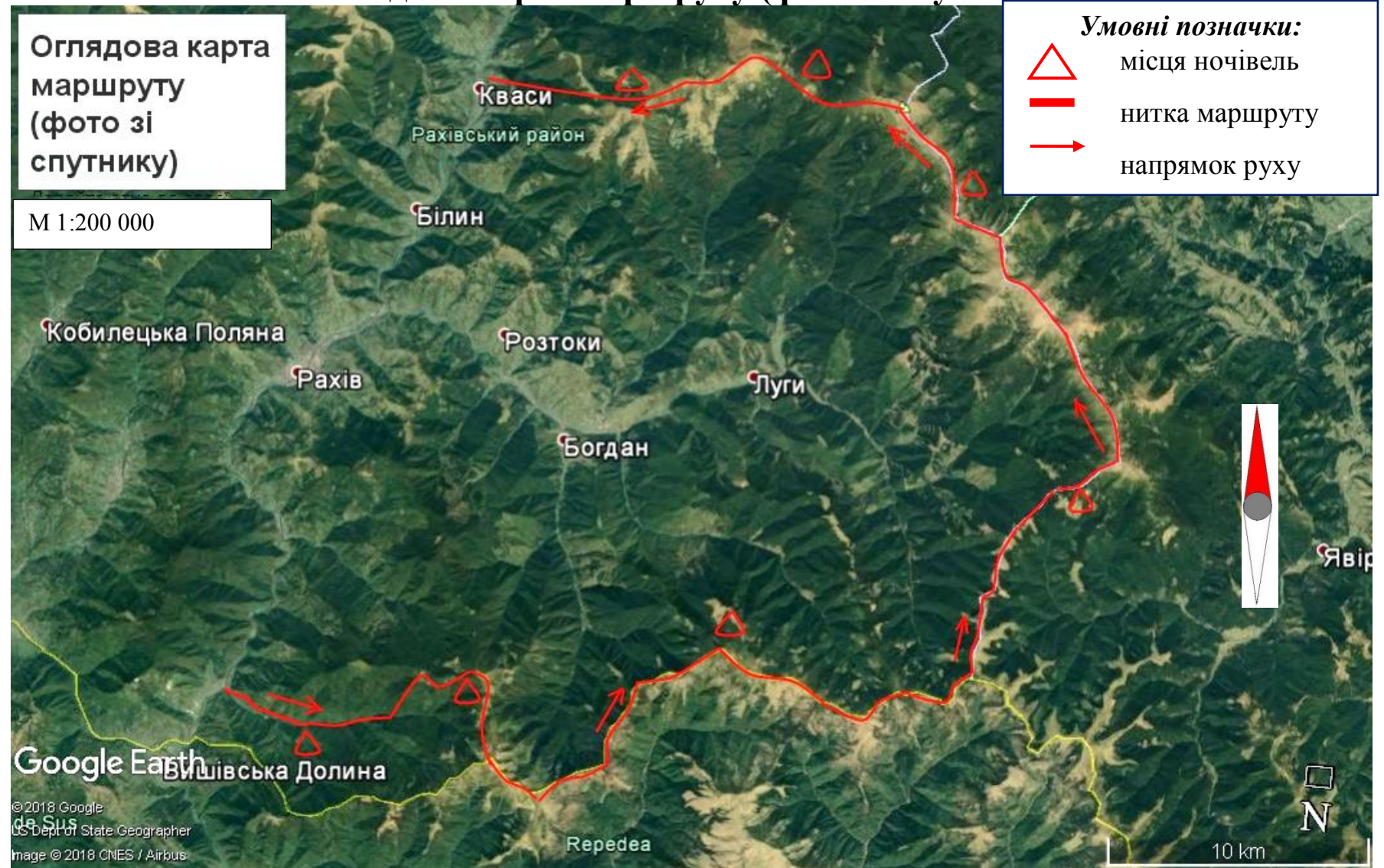
Клімат Українських Карпат помірно континентальний. Гори і передгір'я надмірно звожуються, річні суми опадів у передгір'ях 800-1000 мм, а в горах 1500-1600 мм. По мірі підняття у гори температура повітря знижується, а кількість опадів збільшується. Взимку на хребтах випадає значна кількість снігу (товщина снігового покриву буває до 300 см), що подекуди призводить до снігових зсувів та лавин.

В Українських Карпатах проявляється вертикальна поясність природних компонентів і ландшафтів. До 400-500 м розкинутий передгірний пояс з буково-дубовими, буковими, буково-грабовими лісами. Низькогірний пояс піднімається до 1000-1200 м. Тут ростуть високостовбурні букові, мішані буково-смерекові, ялиново-смерекові ліси. Середньогірний пояс досягає висоти 1200-1500 м, тут переважають ялинові та ялиново-смерекові ліси. Вище, у субальпійському поясі (1500 м і вище), ростуть чагарники з гірської сосни, чорної вільхи, ялівцю, схили вкриті гірськими луками.

Найкращий час для пішохідних походів по Карпатах з другої декади травня до кінця жовтня. Однак треба пам'ятати, що у травні на високогір'ї ще багато снігу, а в жовтні значно знижується температура повітря, особливо у нічний час. Найбільш цікаві маршрути у Карпатах йдуть хребтами гір. Так, маршрут III категорії складності проходить хребтами Чорногора, Горгани та Свідовецькому.

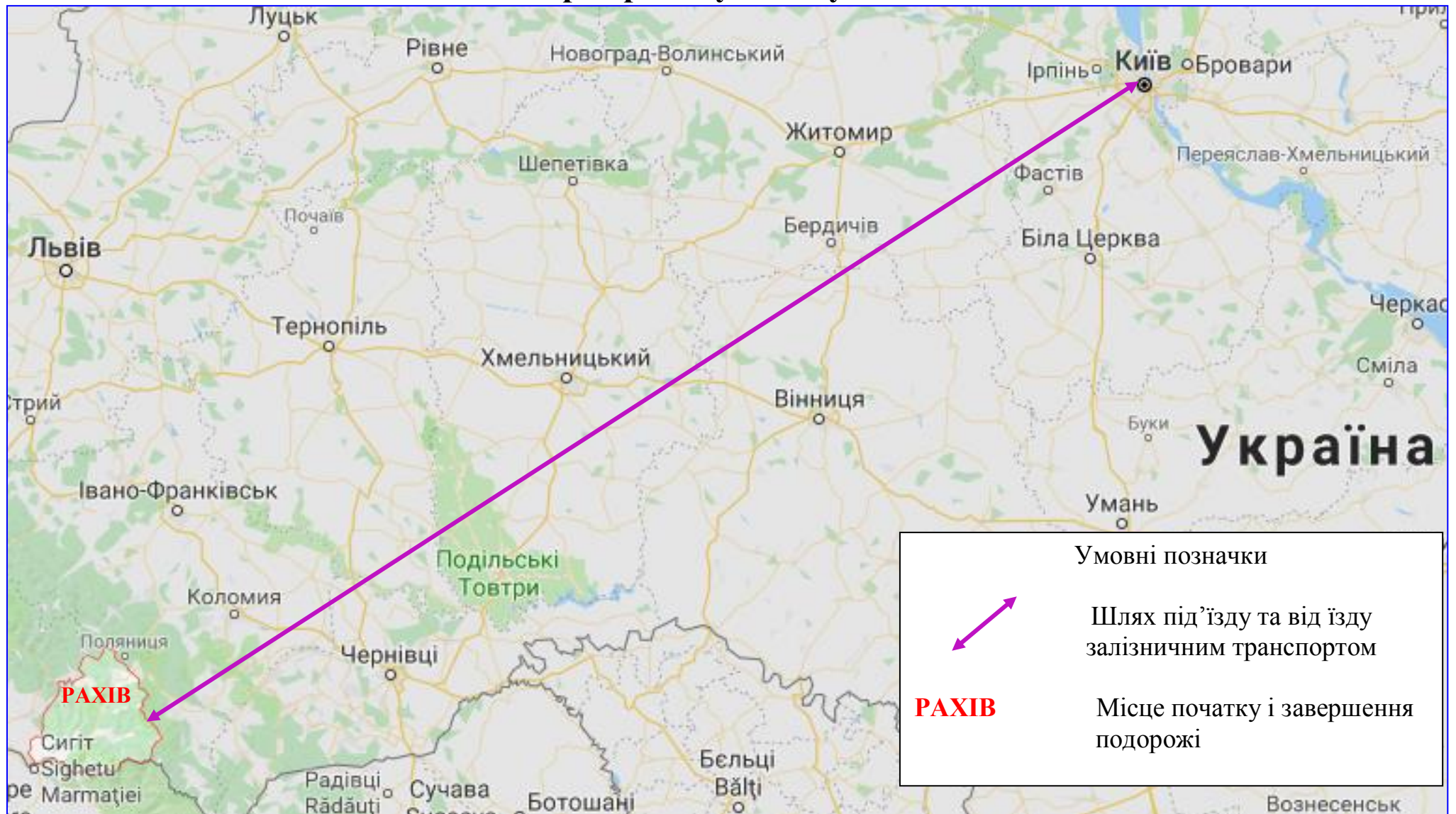
Плануючи походи по Карпатах слід пам'ятати, що тут є території, відведені під природоохоронні об'єкти (Карпатський заповідник, Карпатський і Синевирський природні національні парки, ландшафтні заказники тощо), для проходження яких необхідно одержати дозвіл у відповідних організаціях та дотримуватися певних правил поведінки.

Оглядова карта маршруту (фото зі спутнику)

Оглядова карта району походу

М 1: 1 800 000

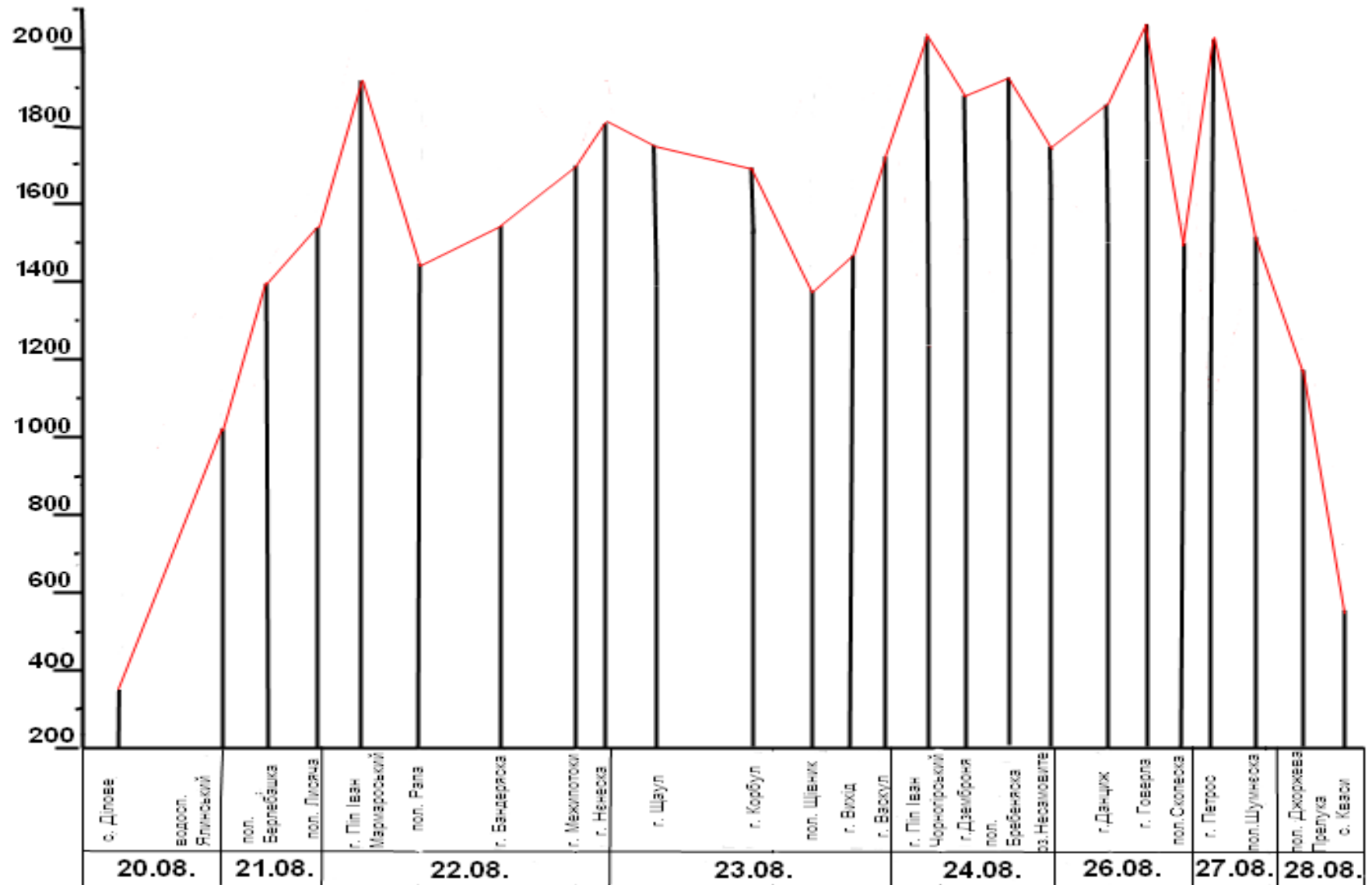

Графік руху

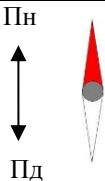
Дата	День походу	Початковий та кінцевий пункт денного переходу	Пройдена відстань в км	Чистий ходовий час	Метеорологічні умови на протязі дня	Характер шляху
20.08. 2018 р.	1	с. Ділове – р. Ялин	8	2.20	t + 20 – 25 ⁰ С, невелика хмарність, зниження температури під вечір	Гарно натоптані стежки, ґрунтові дороги
21.08. 2018 р.	2	р. Ялин – пол. Лисяча	15	4.30	t + 23 – 25 ⁰ С, невелика хмарність,	Гірські стежки, ґрунтові дороги
22.08 2018 р.	3	пол. Лисяча – пол. Ненеска	21	5.40	t + 21 – 24 ⁰ С, помірна хмарність	Гірські стежки, ґрунтові дороги, ділянки без стежок, вершина (н/к).
23.08. 2018 р.	4	пол. Ненеска – г. Васкул	21	6.20	t + 23 – 26 ⁰ С, сонячно, вітер помірний	Гірські стежки, лісові дороги, вершини (н/к)
24.08. 2018 р.	5	г. Васкул – оз. Несамовите	17	5.10	t + 24 – 26 ⁰ С, мало хмарно	Лісові та гірські стежки, ґрунтові дороги, вершини (н/к)

25.08. 2018 р.	6	День відпочинку			t + 14 – 23 ⁰ С, помірна хмарність, невеликий дощ	.
26.08. 2018 р.	7	оз. Несамовите – підн. г. Петрос	18	5.10	t + 19 – 22 ⁰ С, помірна хмарність, невеликий дощ	Гірські стежки, ґрунтова дорога, вершини (н/к).
27.08. 2018 р.	8	підн. г. Петрос – пол. Шумнеска	14	5.30	t + 14 – 20 ⁰ С, помірна хмарність, невеликий дощ	Гірські стежки, ґрунтова дорога, вершини (н/к)
28.08 2018 р.	9	пол. Шумнеска – с. Кваси	17	3.30	t + 13 – 16 ⁰ С, хмарно, дощ	Ґрунтові дороги, ділянки асфальтованої дороги, гірські стежки.
		Всього:	131	40.10		

Висотний графік маршруту

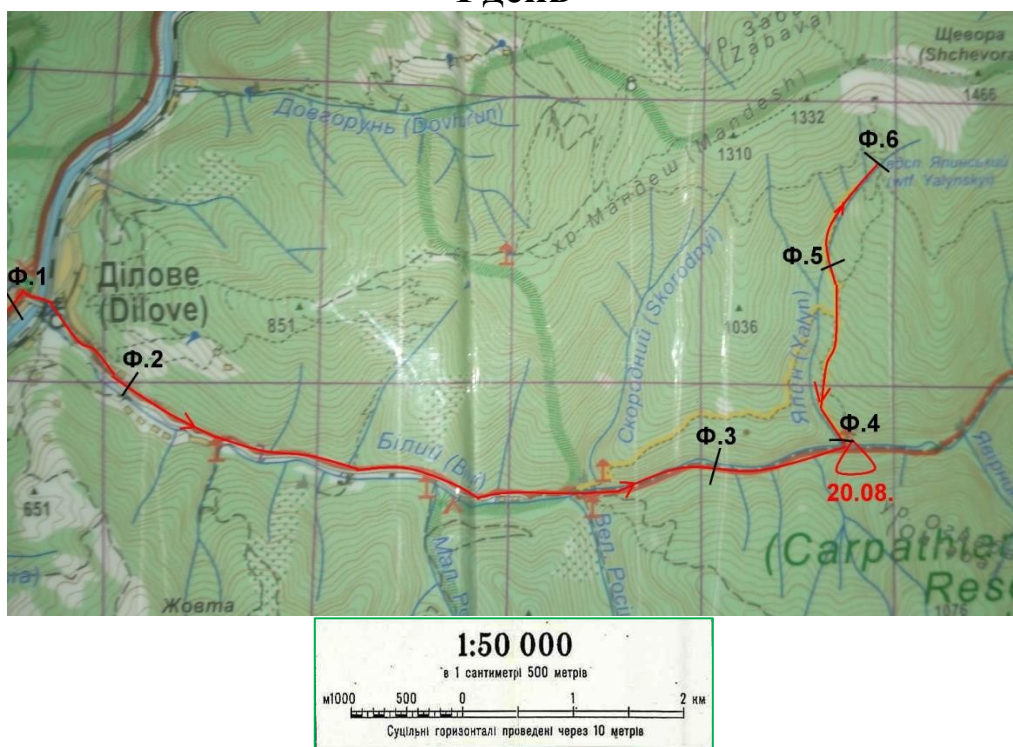
Таблиця використаних умовних позначень в картографічному матеріалі

№ п/п	Позначка на карті	Значення позначки
1.	М 1 : 50000	Масштаб карти
2.		Місце ночівлі
3.		Лінія маршруту
4.		Напрямок руху
5.		Місце фотографування
6.	Ф 35	Номер фотографії згідно зі звітними фотоматеріалами
7.		Фотографія з напрямком фотографування
8.		Напрямок північ – південь

Технічний опис маршруту

20.08.2018 року

I день

с. Ділове – р. Ялин

За день пройшли – 8 кілометрів

Ходовий час – 2 години 20 хвилин

Погода: $t + 20 - 25^{\circ}\text{C}$, невелика хмарність, зниження температури під вечір

Вихід о 13.20

Стали на ночівлю о 16.40

Свій туристичний похід ми розпочали з залізничного вокзалу м. Кролевець, звідки електропоїздом дісталися м. Київ. Потягом №357К Київ – Рахів прибуваємо до м. Рахів о 9 годині 45 хвилин. Від залізничного вокзалу прямуємо до автовокзалу, де взяли квиток на маршрутний автобус до с. Ділове. Вартість проїзду 14,20 грн.

Автобус доставив нас до прикордонної застави, де за 15 хвилин перевірили наші документи і надали перепуску (фото 1). Від застави рухаємося вздовж дороги в північному напрямі 500 метрів до мосту через річку Тису. За мостом починається червоно-біле маркування маршруту. Рухаємося вздовж р. Білий добре накатаною ґрунтовою дорогою (фото 2). Через 3,5 км минаємо мармуровий кар'єр. Дорога йде в східному напрямі. Є облаштовані місця для привалів. Зупиняємося на обід.

Погода просто чудова. Продовжуємо йти каньйоном річки Білий (фото 3). За дві години дійшли до місця, де р. Ялин впадає в р. Білий. Тут же стаємо на ночівлю біля облаштованого місця відпочинку. Прибираємо та утилізуємо сміття, що залишилося від попередників (фото 4). Питання збереження екології Карпат потребує нагального вирішення. Всюди, де проходила наша група, доводилося прибирати сліди людської недбалості. Ставимо намети, залишаємо чергових і вирушаємо до водоспаду Ялинський.

Стежка чітка, спочатку йде круто вгору, маркована жовто-білим маркуванням (фото 5). Відстань з місця ночівлі до водоспаду 2,7 км. Долаємо за годину і десять хвилин. Водоспад має назву «Ковгать», що в перекладі з угорської означає водоспад кам'яної загиби (фото 6). Водоспад по праву можна назвати одним із найкрасивіших у Карпатах. Висота водоспаду 26 метрів, висота над рівнем моря – 1050 метрів. Шлях назад тривав 40 хвилин.

Місце для ночівлі не дуже зручне, бо знаходиться біля самої дороги, дров сухих не багато, але поряд річка.

Фото 1. Біля прикордонної застави с. Ділове

Фото 2. Грунтова дорога в с. Ділове

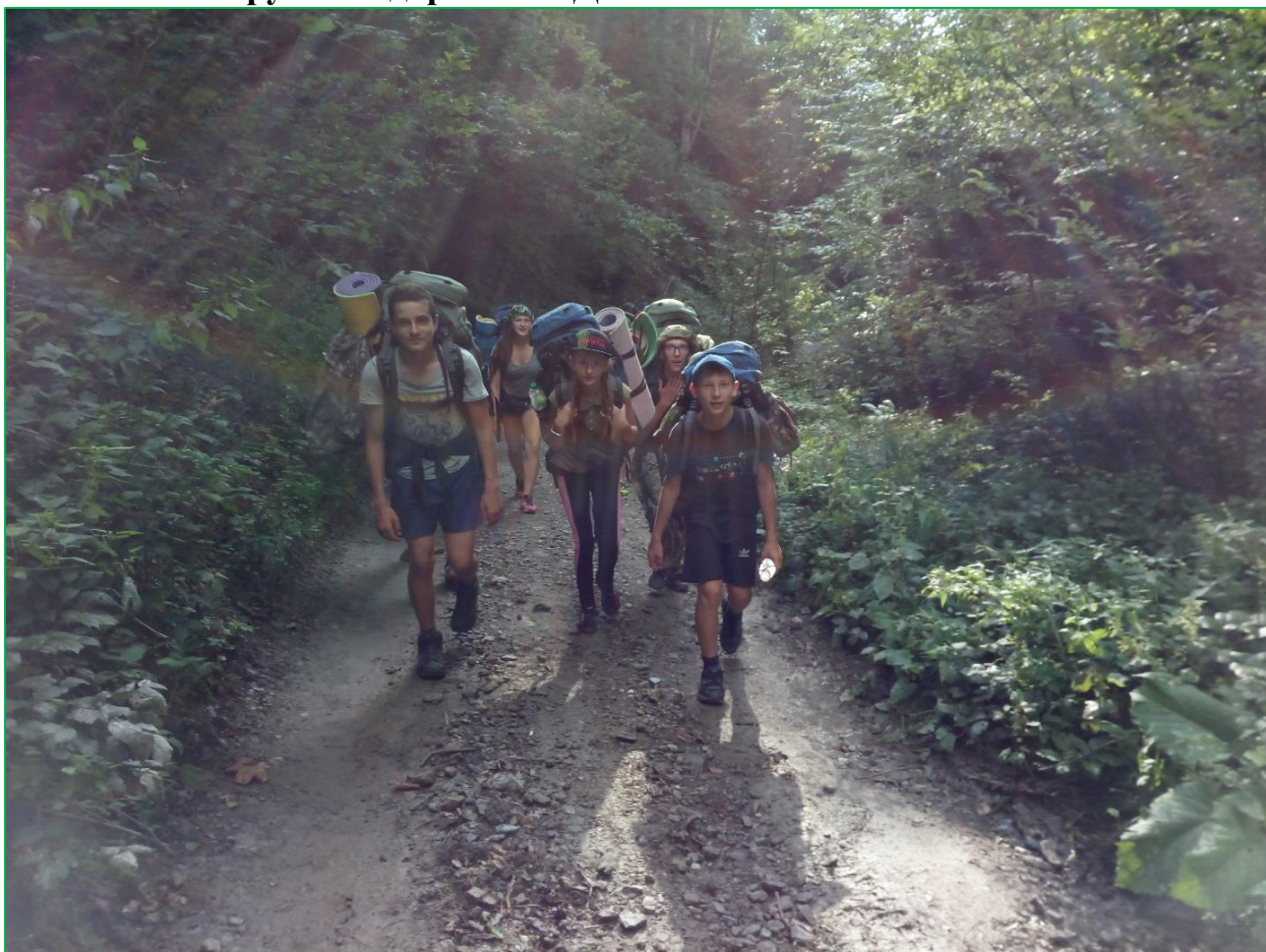

Фото 3. Каньйон річки Білий

Фото 4. Утилізація сміття. «Аж коробить від люті»

Фото 5. Вузька стежка до водоспаду Ковгать

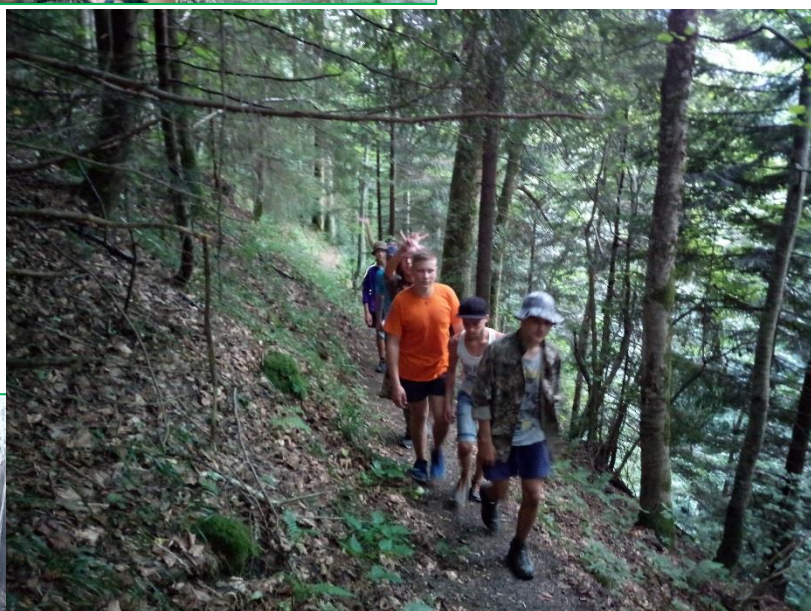
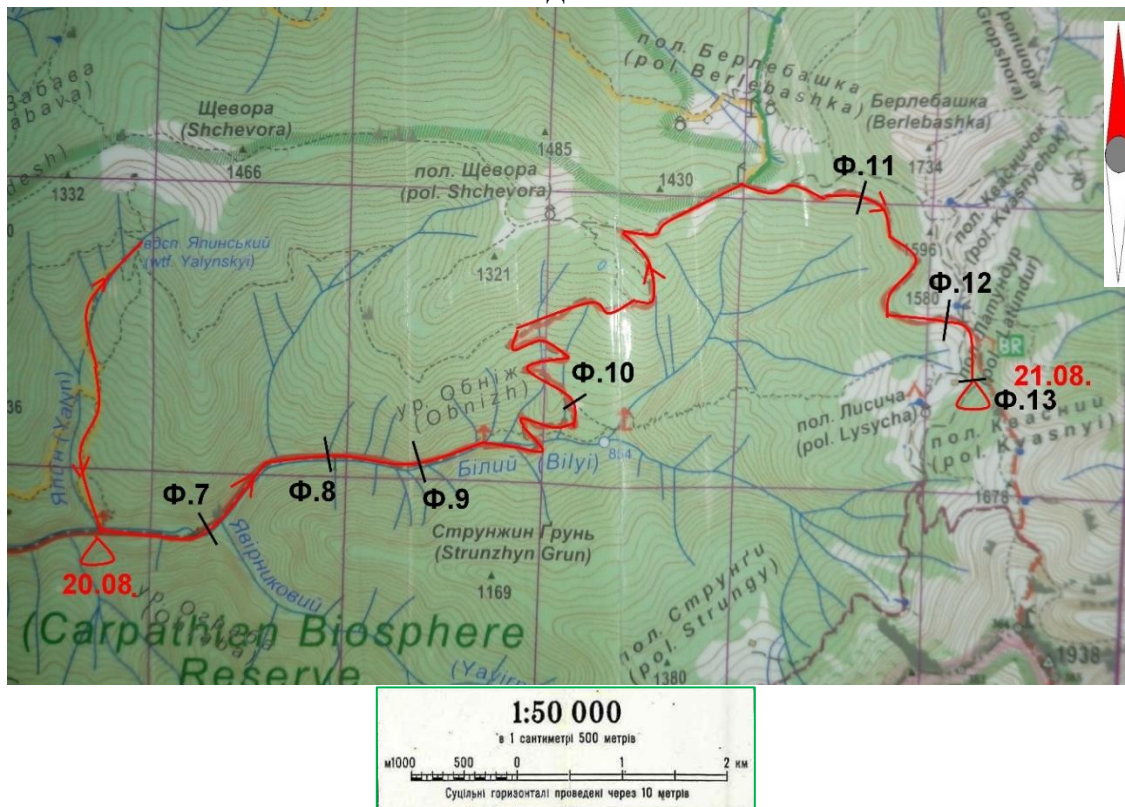

Фото 6. Ялинський водоспад «Ковгать»

21.08.2018 року

II день

р. Ялин – пол. Лисяча

За день пройшли – 15 кілометрів.

Ходовий час – 4 години 30 хвилин

Погода: t + 13 – 15 С, хмарність, сильний вітер, злива вночі

Вихід о 11.30

Стали на ночівлю о 18.20

Зранку пройшов невеликий дощ, але вже о 8 годині почало розтягувати хмари. О 9 годині чергові з супроводжуючим пішли до водоспаду Ялинського, всі інші почали збирати табір та готувати сніданок.

На маршрут вийшли об 11.30. Відійшли від місця табору на кілометр і зустріли місцевий транспорт (фото 7). Дорогою перескочили декілька стрімких потічків (фото 8). Каньйон річки Білий дуже красивий (фото 9). Пройшли 3,5 км на схід вздовж річки Білий, а далі дорога повертає на північ. Починається підйом серпантином. Добре накатана та промаркована дорога йде лісом. Часто зустрічаються потічки, тому проблем з водою не виникає. Зупиняємося біля хати на полонині на висоті 880 метрів над рівнем моря (фото 10). Група ще акліматизується, тому робимо декілька привалів на відпочинок, рухаємося без поспіху (фото 11). За 6,5 км. закінчується підйом, виходимо до вказівника. Далі дорога йде в східному напрямі. З північної сторони видно гору Берлебашка. Починає гриміти: від Піп Івана насувається хмара – час перевірити групу на захист від дощу. Дощ ми налякали (фото 12). Далі дорога повертає на південь, і ми оминаємо дві гори висотою 1596 і 1580 метрів. Обійшовши останню, нам відкрився чудовий вид на полонину Лисяча (фото 13). Продовжуємо рух дорогою на полонину Лисяча.

Дійшовши до полонини, заходимо на 50 метрів у ліс, де знаходимо місце для табору. Непогане місце, гостинне. Дров вдосталь, але по воду ходили за 250 метрів.

Фото 7. Освоєння транспорту на привалі

Фото 8. Переправа через потічок

Фото 9. Каньйон річки Білий

Фото 10. Хатинка на полонинці

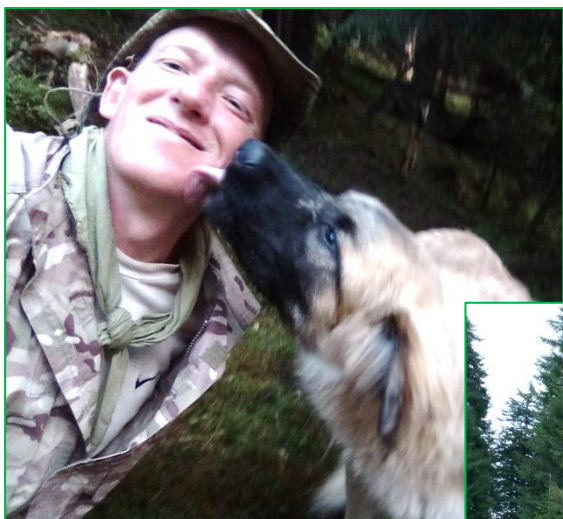

Фото 11. Хто у групі головний

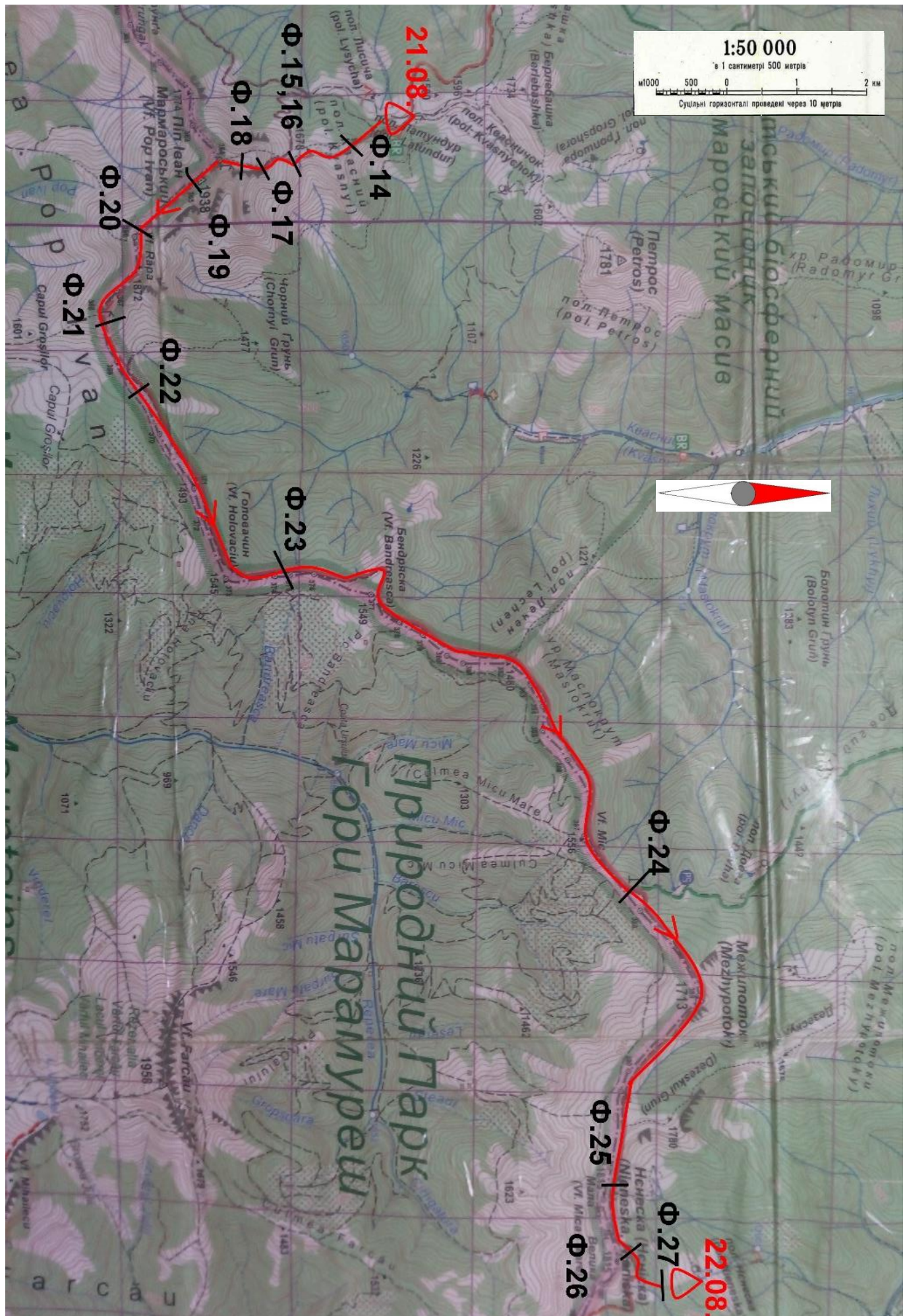
Фото 12. Чудо-плащик із «Аврори»

Фото 13. Підхід до полонини Лисяча

22.08.2018 рік

III день

пол. Лисяча – пол. Ненеска
За день пройшли – 21 кілометрів
Ходовий час – 5 години 40 хвилин
Погода: t + 21 – 24 С, помірна хмарність

Вихід о 9.00

Стали на ночівлю о 18.10

Виходимо на маршрут о 9 годині. Погода сонячна. З місця стоянки рухаємося в південному напрямку до маркованої стежки, якою підіймаємось лісом до основного маршруту. Виходимо на полонину Квасний (фото 14). Рухаємося полониною в південному напрямку. Через 500 метрів полонини підходимо до джерела, де поповнюємо записи води (фото 15). Навкруги ще цвіте рододендрон, що відомий більшості за назвою «червона рута» (фото 16). За годину після виходу підходимо до рівної площадки біля скельних виступів (фото № 17). Там є стежка, що йде під ними. Вона не даремно називається «Стежка фотографів». 500 метрів цієї стежки дарують надзвичайні краєвиди. Інша стежка круто підіймається вгору в південному напрямку. Цією стежкою починаємо підніматися (фото 18). Якщо обернутися на північ, то добре видно гору Петрос. Через 50 хвилин ходу дійшли до прикордонного стовпчика з Румунією. З цього місця на найближчі дні наш шлях проходив прикордоною зоною. Ліворуч від нас рідна Україна, а праворуч – Румунія. За 20 хвилин, подолавши декілька вершин, ми на г. Піп Іван Мармароський (1938 м) (фото 19). Краєвиди відкриваються неймовірні. О 12:30 починаємо спуск стежкою в південно-східному напрямі. Прикордонні стовпчики є добрим орієнтиром (фото 20). Погода чудова, краєвиди неймовірно красиві, йдемо повільно та фотографуємося. За 40 хвилин спустилися (фото 21) до вказівника роздоріжжя маршрутів. За 800 метрів робимо привал на лошину (фото 22). Рушаємо дорогою вздовж кордону в північно-східному напрямі до висоти 1545 м, а далі дорога повертає в північному напрямі. Дорога заповнена водою. Калюжі мов озера доводиться обходити або крутим, або заболоченим узбіччям (фото 23). Через 1,5 кілометри з західного боку дороги є джерело. Обідаємо, зійшовши на праву сторону узбіччя дороги. Набравши води та пообідавши, рухаємося далі. Через сто метрів підйому дорога робить поворот на схід, а ще через 100 метрів на північ. Через 2 години дісталися вказівника роздоріжжя маршрутів (фото 24). Дорога круто підіймається вгору на півтора кілометри в північно-східному напрямі. За 40 хвилин ми на висоті 1713 м г. Межипотоки. Далі повертаємо в південно-східному напрямі до гори Ненеска Мала (1815 м). Група виснажена (фото 25). Навкруги круті схили. Після прикордонного стовпчика з номером 394 дорога йде траверсом з північного боку другої вершини Ненеска Велика (1815 м). (фото 26) Через 500 метрів плавного спуску сходимо з дороги малопомітною звіриною тропою в північному напрямку на полонину Ненеска. Спустившись помірно крутим спуском метрів 300, ставимо табір на окраїні лісу (фото 27).

До технічної води 30 метрів (калюжа 10 метрів діаметром), а от за питною водою довелося йти до хатини вівчарів ще 300 метрів. Вівчарі попередили про наявність ведмеда в цій місцевості: на заблукавшу вівцю напав та смереку роздряпав. Людей він боїться, але задалеко від табору поодинокі краще не відходити. Дров вдосталь.

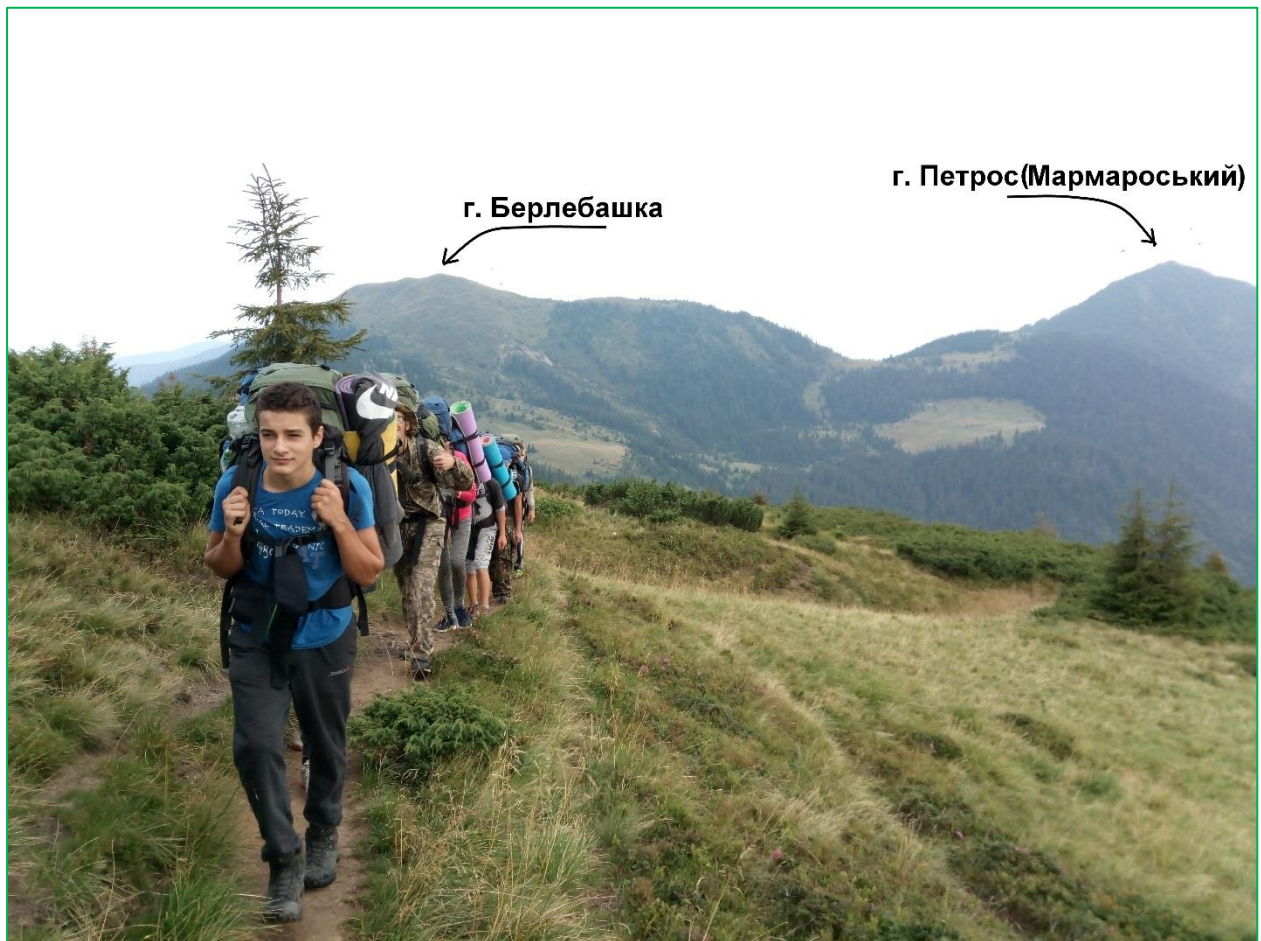

Фото 14. Йдемо полониною Квасний

Фото 15. Поповнення запасу води

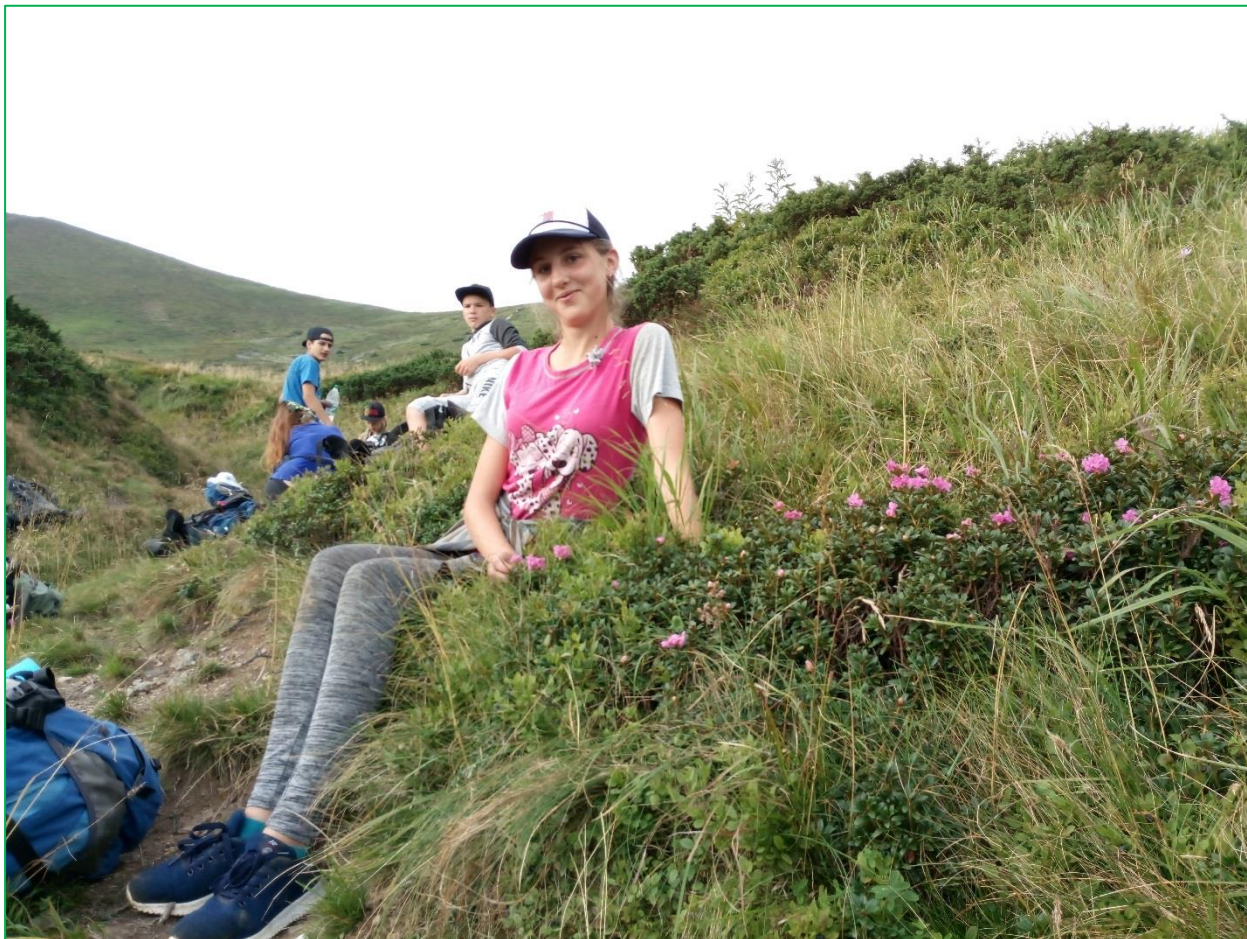

Фото 16. «Червону руту не шукай вечорами...»

Фото 17. Закінчення привалу перед крутим підйомом

Фото 18. Крутий підйом на гору Піп Іван

Фото 19. Перша вершина Піп Іван Мармароський (1938 м)

Фото 20. Привал на кордоні

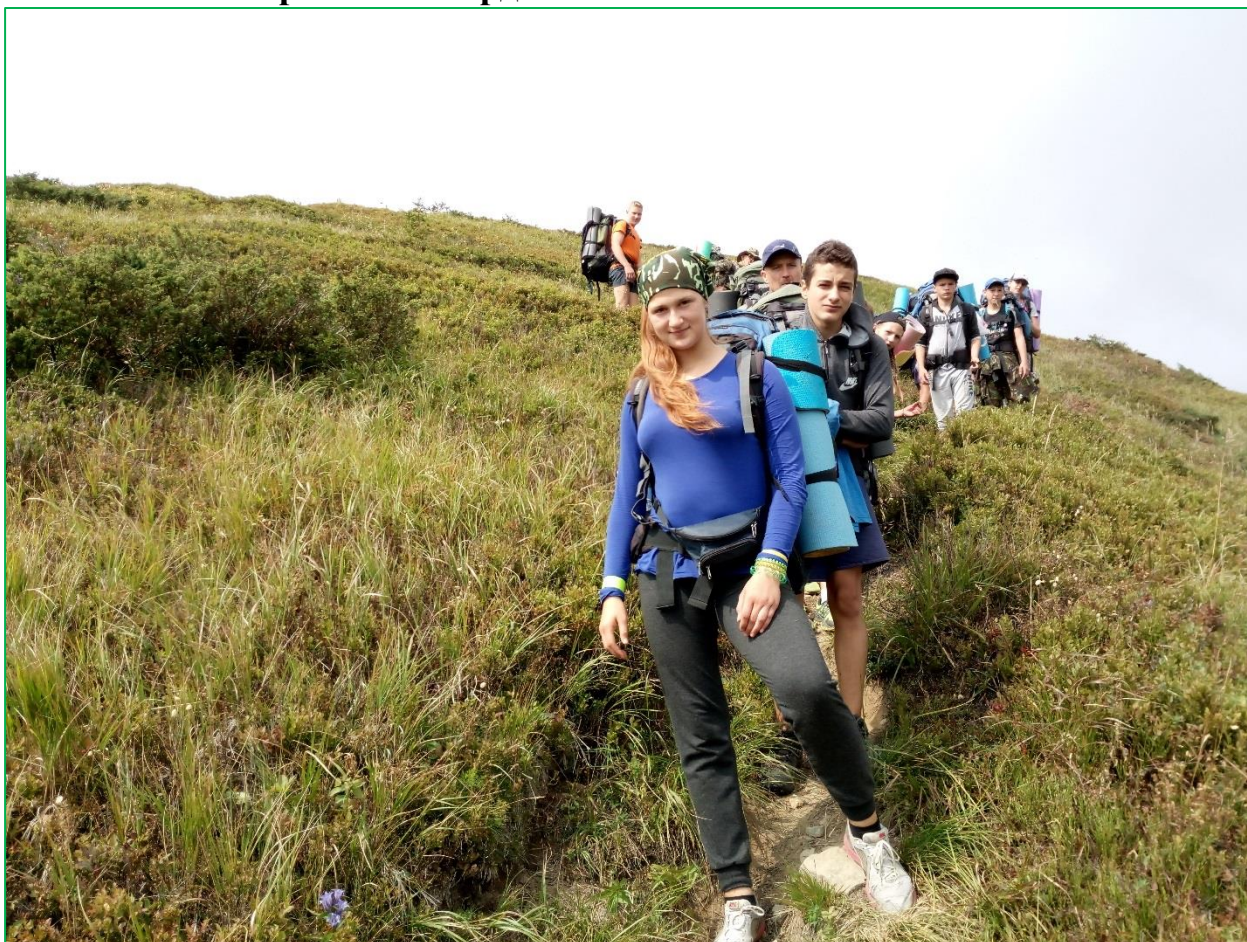

Фото 21. Спуск з Мармароського хребта

Фото 22. Привал на лохину

Фото 23. Заболочена дорога по кордону

Фото 24. Вказівник роздоріжжя маршрутів

Фото 25. Привал під горою Ненеска Мала

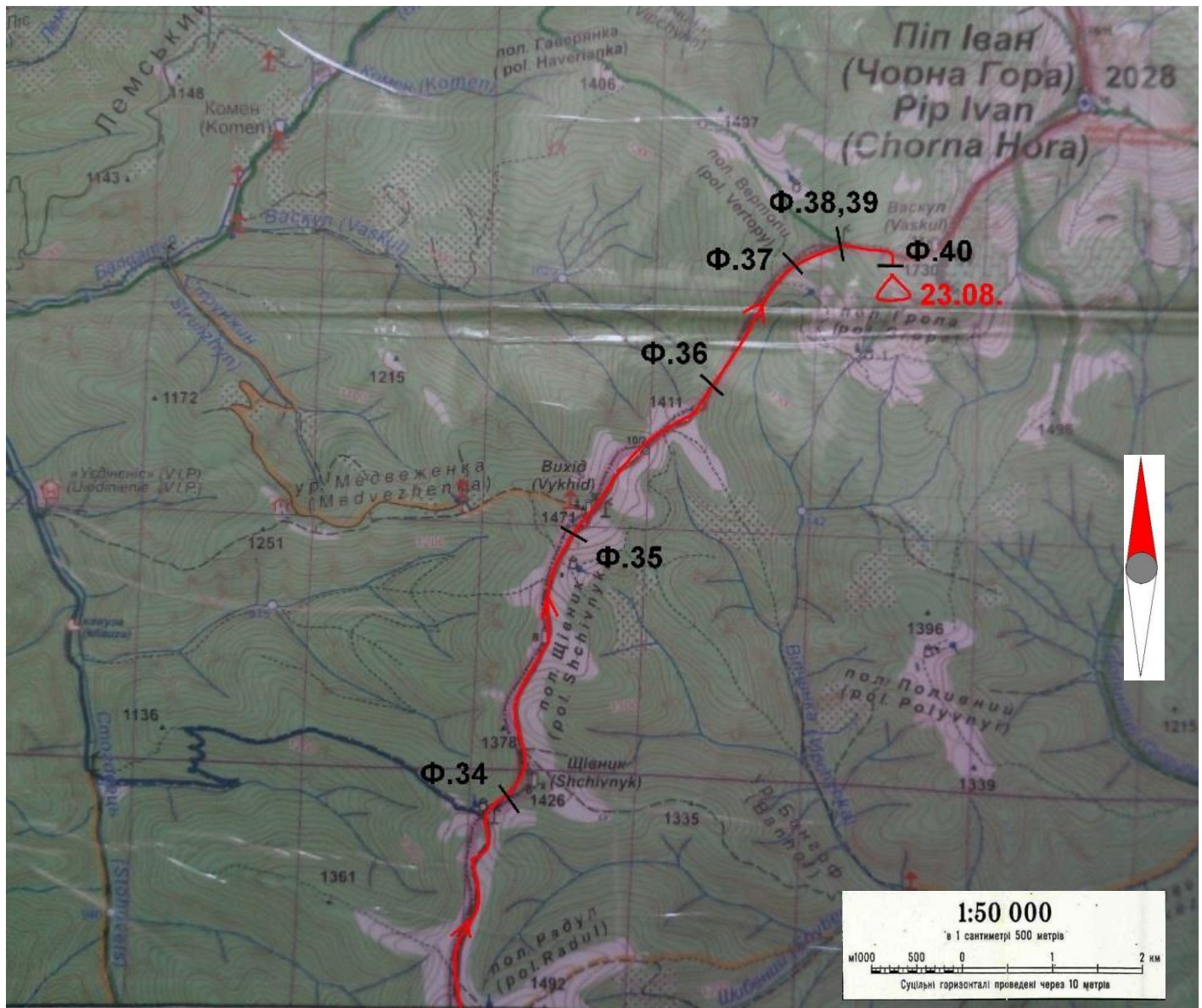

Фото 26. Плавний траверсуючий спуск Нєнеска

Фото 27. Табір біля полонини Нєнеска

Погода: t + 21 – 26 С, сонячно, вітер помірний

Поснідавши, починаємо підійматися тим самим маршрутом (фото 28) до дороги з червоним маркуванням. Проходимо два кілометри і оминаємо гору Щаул висотою 1782 м (фото 29) і виходимо на полонину з однойменною назвою. Тут поряд з дорогою є невеличке джерело. З північної сторони оминаємо г. Бирсанеску (1682) і г. Карбут (фото 30), проходимо ще 200 метрів до розвилки маршрутів з червоним маркуванням на г. Стіг і жовтим на витоки р. Біла Тиса (фото 31). На годиннику 11.30. Проходимо три з половиною кілометрів до гори Стіг (фото 32), біля підніжжя якої знаходиться джерело. З західної сторони від дороги знайшли джерело, але воно дуже слабеньке. Поки чергові набирали воду для приготування прохолодного морсу з домашнього варення, група встигла відпочити (фото 33).

Після обіду ми продовжили рух дорогою в північному напрямі, оминаючи г. Стіг. Біля прикордонної застави нас зупинили прикордонники та перевірили документи. Після гори Стіг ми почали віддалятися від кордону. Про небезпечну службу на кордоні нагадала меморіальна дошка загиблим прикордонникам. З одного боку куточок Божої землі, а скільки крові за неї проливається...

Обминаємо траверсом г. Радул зі східної сторони. Дорога йде по відкритій місцевості. Через 2 кілометри дійшли до розгалуження маршрутів. Поряд знаходиться овеча ферма. Від вказівника рухаємося в північно-східному напрямі по червоному маркуванню до лісу. Зупинилися на привал, щоб поповнити запаси

води у джерела, що знаходиться за 50 метрів південніше стежки (фото 34). Продовжуємо рух на північ лісом, оминаючи гору Щівник. За лісом відкривається полонина Щівник. Цю частину маршруту діти назвали «американські гірки» за постійні підйоми та спуски. Дійшли до сараїв. Особливо вимотав підйом на гору Вихід. (фото 35) На г. Вихід є телефонний зв'язок, капличка мисливців і облаштоване місце для відпочинку, але вода внизу біля сараїв. Долаємо ще трохи більше кілометру полонини і заходимо дорогою в ліс (фото 36). Півтора кілометри красивого лісу плавно переходять на заболочені відроги полонини Гропа. (фото 37) Продовжуємо підйом до гори Васкул в східному напрямку. Зайшовши в ліс на 50 метрів, натикаємося на знак розвилки маршруту. (фото 38). Чим ближче до Чорногірського хребта, тим людей стає більше, і стежка починає нагадувати магістраль (фото 39).

Піднімаємося ще 500 метрів і, не дійшовши до рівня жерепу, звертаємо з дороги праворуч і стаємо на ночівлю. Дрова наявні. Слабенький потічок води, але є місце для вогнища і для наметів (фото 40).

Фото 28. Підйом на дорогу з червоним маркуванням

Фото 29. Дорогою мимо гори Щаул

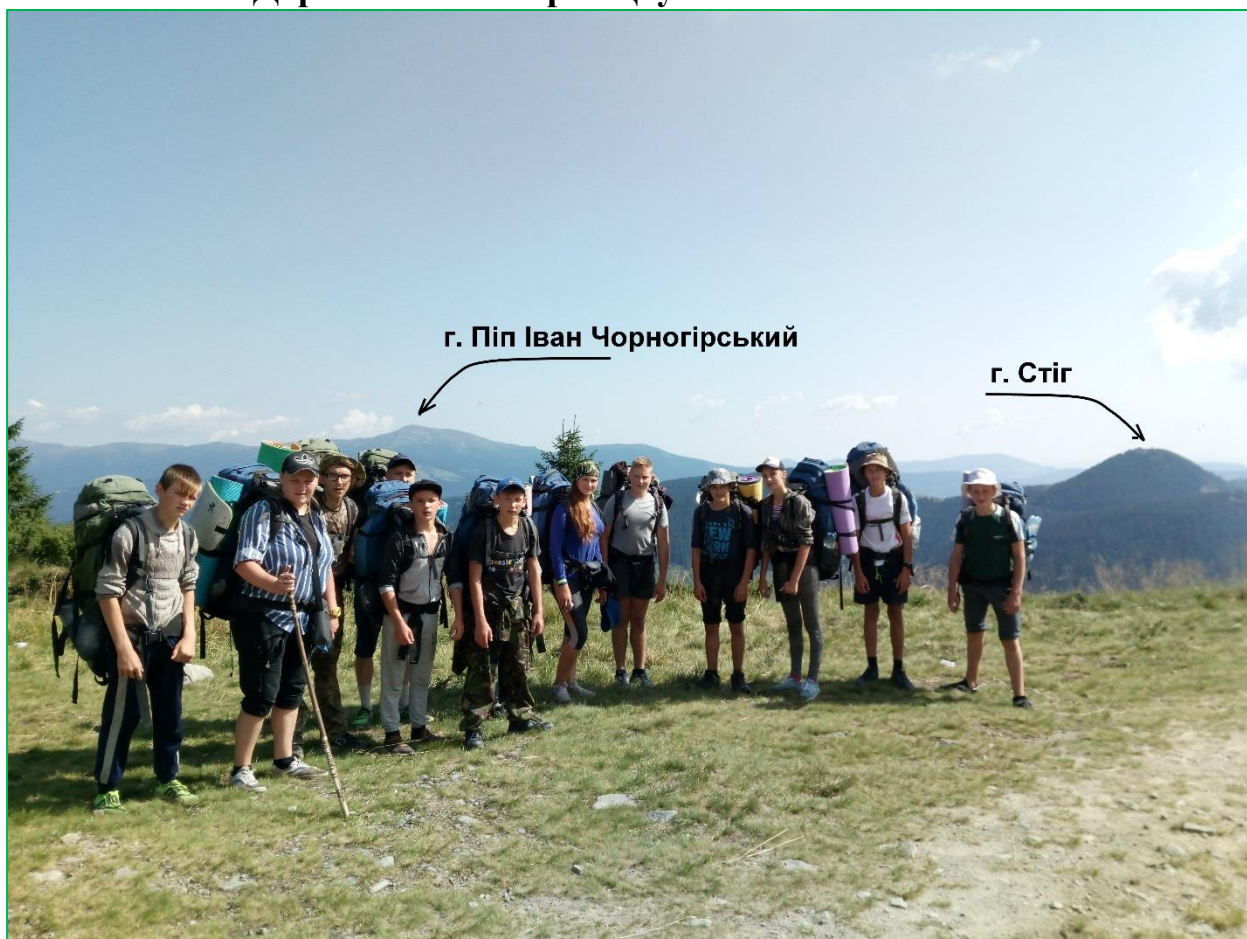

Фото 30. Краєвид на повороті біля гори Карбут

Фото 31. Розвилка маршрутів

Фото 32. Підхід групи до гори Стіг

Фото 33. Відпочинок під час обідньої перерви

Фото 34. Джерело на полонині біля гори Щівник

Фото 35. Підйом на гору Вихід

Фото 36. Лісовою дорогою

Фото 37. Полонина Гропа

Фото 38. Розвилка маршруту

Фото 39. «Обережно туристи»

Фото 40. Привал на ніч під Васкулом

24.08.2018 року

V день

г. Васкул – оз. Несамовите

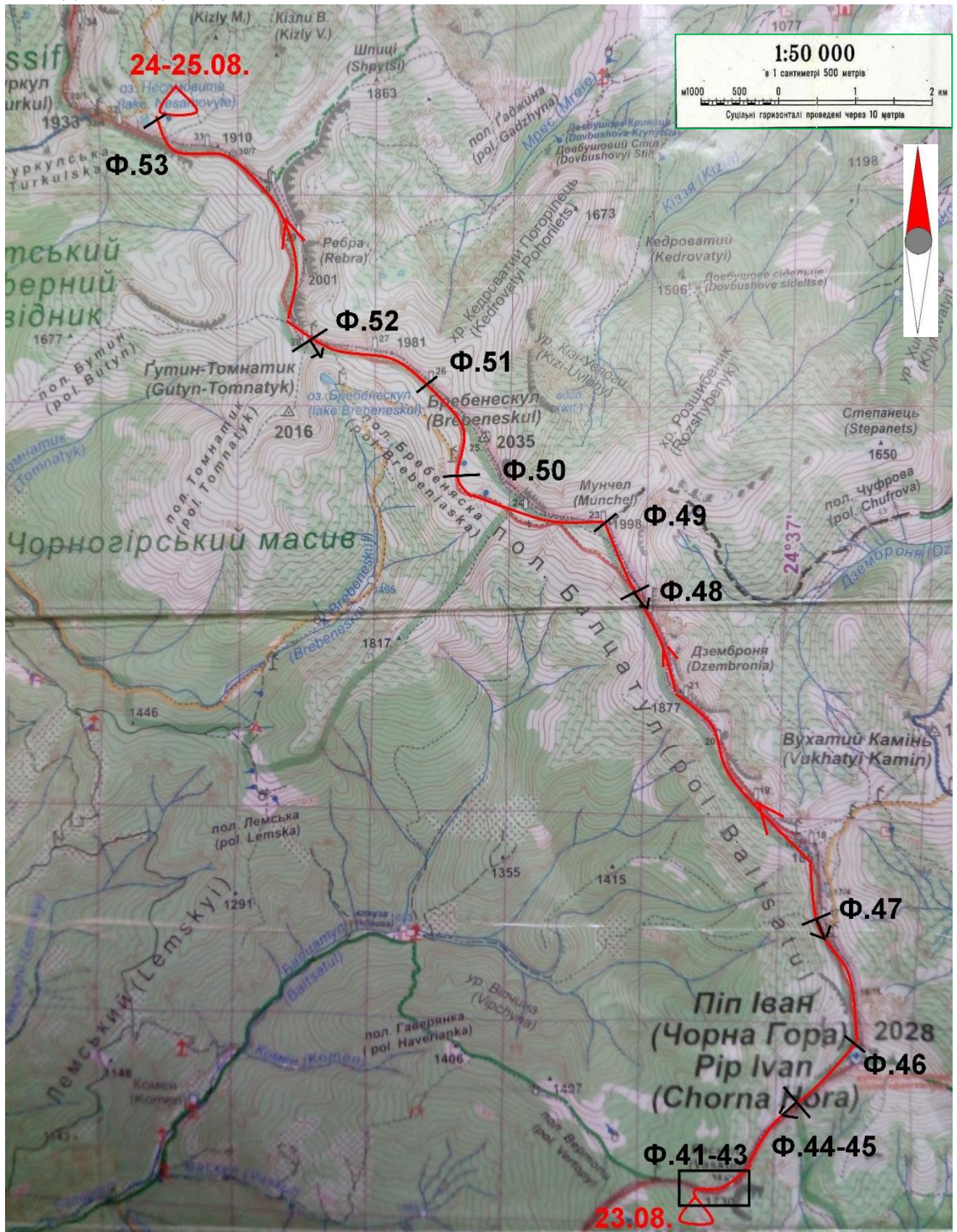
За день пройшли – 14 кілометрів.

Ходовий час – 4 години 10 хвилин

Погода: t + 7 - 18 – 20 С, мало хмарно, дощ

Вихід о 9 годині

Стали на ночівлю о 17.30

Ранок почався мляво, а день попереду складний. Робимо руханку і вирушаємо в дорогу (фото 41).

Через 50 метрів від нічлігу вийшли до заростей гірської сосни, її тут називають «жереп» (фото 42). Через його зарості пробиваємося на вершину Васкул (1730). Звідси лишається менше 2 км до вершини Піп Івана Мармароський. Вся вершина гори Васкул вкрита гірською сосною (фото 43). Вузька стежка через густі зарослі цього чагарника вела нас майже до вершини. Незабаром зарослі закінчилися і ми вийшли на штурм вершини Піп Іван (фото 44).

Іноді йти доводилося по величезних валунах (фото 45). Вони були не стійкі і хиталися.

Озиралися назад, щоб подивитися на пройдену мармароську частину нашого маршруту. Деколи не вірилося, що ми вже подолали пішки такий довгий шлях (близько 55 км). Вдалечині видніється Мармароський масив і розслабитися не час, оскільки попереду весь Чорногірський масив від Піп Івана Чорногорського до Говерли та Петроса.

Піднялись на гору о 12 годині (фото 46). Перепочивши на Піп-Івані, поступово покидаємо вершину, попереду важкий шлях по Чорногірському хребту. Кінцевий пункт на сьогодні – озеро Несамовите. До нього від Піп Івана 12 кілометрів гірською, деколи кам'янистою, стежкою (фото 47).

Йдемо в північно-західному напрямку полониною Балцатул, підкоривши дорогою красиву вершину Дземброня (фото 48). Йти по Чорногорі комфортно, якщо щастить з погодою. Підкорили гору Мунчел (1998) (фото 49). Спустилися до джерел на полонині Бребеняска і сіли обідати. Поступово почав дути вітер, боковий, холодний, зі сторони Закарпаття. На підході до г. Бребенескул боковий вітер нагнав нам лиху погоду і на Чорногорі почався дощ. Було дуже сирі і холодно. Хмари сунули і на нас, доганяючи. Ми втікали як могли (фото 50), швиденько дістали свої дощовики і вділи накидки на рюкзаки (фото 51).

По сторонах було видно, як неподалік у гірських селах, переїждять сильні зливи. На щастя, в нас накрапав легенький дощ. Він то переставав, то знову починався (фото 52), але в поєднанні з боковим вітром було відчуття, що починається зима. Йдемо далі, бо зупиняючися мерзнемо.

Близько 16:00 ми дійшли до озера Несамовите. Попереду 80 метрів важкого спуску.

Як тільки ми зійшли, на нас почав насувати туман. Довелося швидко облаштувати намет і готувати вечерю. До речі, вечерю готували на газовому пальнику, бо дров біля Несамовитого, включаючи всі вершини Чорногірського хребта, немає.

Фото 41. Ранкова руханка

Фото 42. Підйом через жереп

Фото 43. Гора Васкул

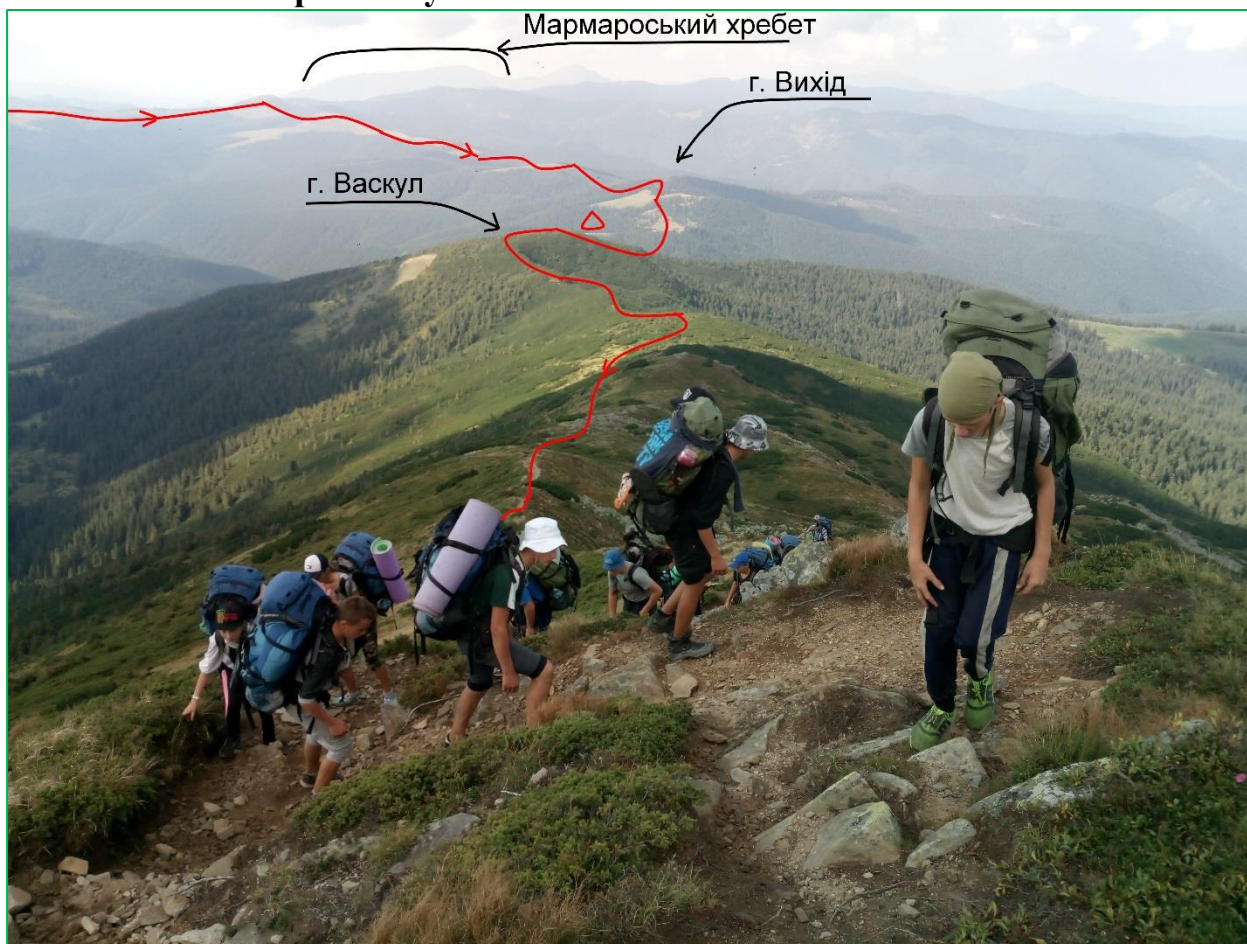

Фото 44. Штурм г. Піп Іван

Фото 45. Осип Черногори

Фото 46. Піп Іван Чорногірський

Фото 47. Дорогою від Піп Івана

Фото 48. На північний-захід полониною Балцатул

Фото 49. Гора Мунчел (1998 м)

Фото 50. Стежка

Фото 51. Похолодало

Фото 52. Перевал Бребенескул

25.08.2018 року

VI день

озеро Несамовите

Днювання

Погода: t + 15 – 17 С, хмарно

Ніч, як і вечір, була прохолодна. Як виявилось пізніше, ми вчасно втекли від Бребенескула та Піп Івана. Телефонем наші знайомі повідомили, що телевізійні новини повідомили про випадіння снігу на г. Піп Іван Чорногірський.

Сьогодні день відпочинку і черговим можна спати разом з усіма трохи довше.

Надвечір по кількості наметів навколо нас ми зрозуміли наскільки це озеро – «попсове» місце. Ми нарахували більше 50 наметів (точну кількість сказати важко, бо люди тут рухаються неперервним потоком – хтось приходить, хтось уходить) (фото 53).

Коли сонечко добряче пригріло, появилися бажаючі скупатися у озері. Ввечері температура знову знизилася, було доволі прохолодно.

Фото 53. Табір на місці днявання

26.08.2018 року

VII день

оз. Несамовите – підн. г. Петрос

За день пройшли – 18 кілометрів

Ходовий час – 5 години 10 хвилин

Погода: t + 19 – 22 С, помірна хмарність, невеликий дощ

Вихід о 8.20

Стали на ночівлю о 18.00

Після доброго відпочинку група рішуче налаштована на підняття на г. Говерла. Задля цього всі прокинулися раніше і після сніданку вже о 8:20 вирушили в дорогу. Туман і прохолодно. (фото 54) Сонце ховалося за хребтом. Траверсуючи гору Туркул, виходимо на хребет і прямуємо в північному напрямі. Потепліло (фото 55). Через кілометр доходимо до гори Данциж і вирішуємо її траверсувати з лівого боку вузькою стежкою (фото 56). Траверсом пройшли гору Пижижевська. Нас манила Говерла. Почали штурмувати гору Брескул. «Яка красива гора!» – казали діти, дивлячись на карту. Не поспішаючи, піднімалися на гору 40 хвилин (фото 57). З вершини Брескула відкривається прекрасний вид на Говерлу, чим скористалися любителі фотографуватися (фото 58).

Після фотосесії і двадцятихвилинного привалу, вирушаємо далі на спуск. Подолали кілометр до підніжжя гори Говерла. Вирішили обійти траверсом гору (фото 59) до перешийку між Малою Говерлою та Говерлою і піднятися на Говерлу, залишивши біля рюкзаків чергових (фото 60). О 12:20 спустилися з г. Говерла (фото 61) та продовжили рухатися в західному напрямку до притулку КБЗ. Дорогою діти розпитали, на які потреби витрачаються гроші, що збираються за перебування в заповіднику. Зрозумівши, що вони самі виконували роботу лісників, утилізуючи своє і чуже сміття по маршруту, обурилися бездіяльністю службовців і вирішили обійти пункт пропуску. Долаємо джунглі карпатського лісу (фото 62), на що витратили 20 хвилин часу. Подолавши ще 2,5 кілометри ґрунтової дороги виходимо на полонину Скопеска, де знайшовши воду, зупиняємося на обід (фото 63). На обід витратили більше двох з половиною годин. Облаштовуємо місце для ночівлі (фото 64).

Ближче до вечора туристичних груп стало більше. Всі вільні місця навкруги були заняті. По дрова ходили в ліс за півкілометра від табору. З набором води також виникла невелика проблема. Вівці і люди навколо зробили її малопридатною для пиття, тож за водою також довелось сходити до витоків потоку Гребельний за кілометр від табору.

Фото 54. Добрий ранок

Фото 55. Вихід на хребет

Фото 56. Траверс Данцижу

Фото 57. Вершина гори Брескул

Фото 58. Балетні «па»

Фото 59. Траверс г. Говерла

Фото 60. На першийку між Малою та Великою Говерлою

Фото 61. Гора Говерла

Фото 62. Вихід із карпатських «джунглів»

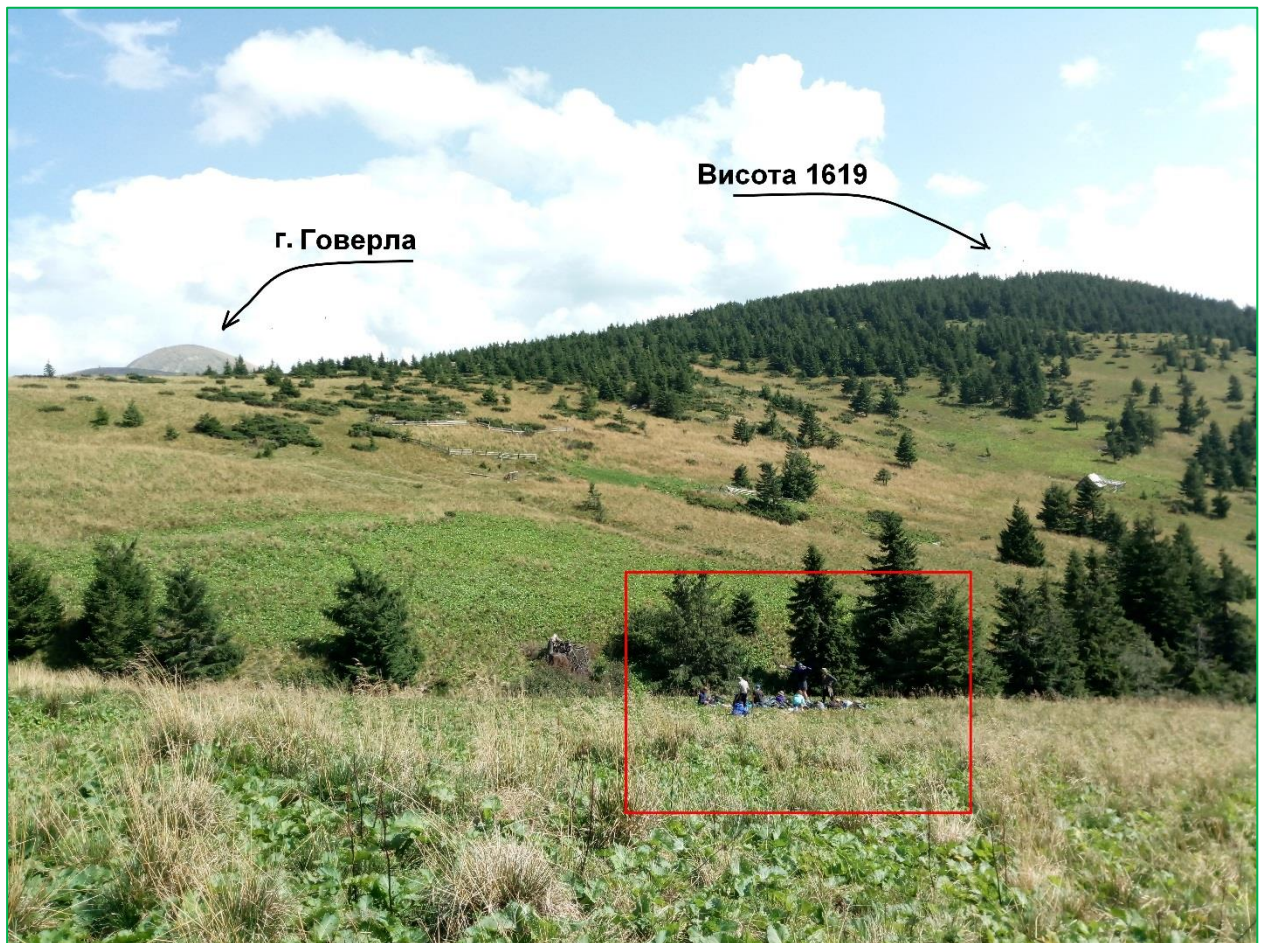

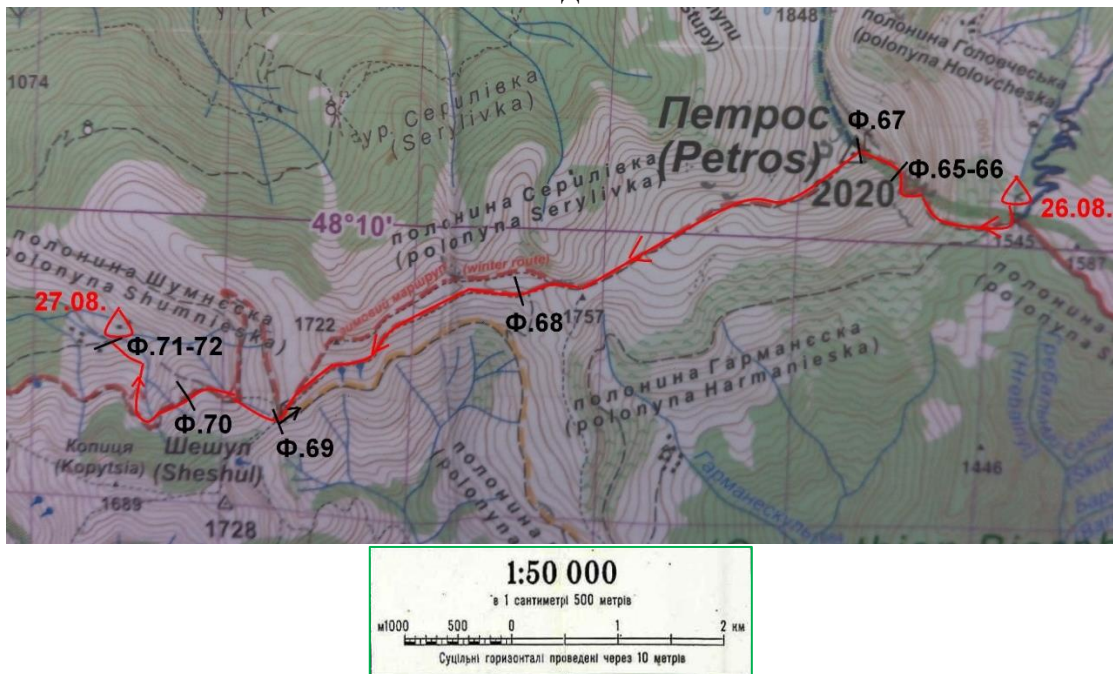
Фото 63. Обід на полонині Скопеска

Фото 64. Ночівля під Петросом

27.08.2018 рік

VIII день

підн. г. Петрос – пол Шумнеска

За день пройшли – 14 кілометрів

Ходовий час – 5 години 30 хвилин

Погода: t + 19 – 22 С, помірна хмарність, невеликий дощ

Вихід о 10.30

Стали на ночівлю о 18.30

Ранок просто чудовий. Помірний вітерець і слабка хмарність та ще і такий велетенський як г. Петрос. Саме час порелаксувати (фото 65). На Петрос піднімалися з південно-східного боку, де він досить крутий (фото 66). З цього боку в ясну погоду він просто величний. Зробивши три привали за підйом, ми за півтори години на вершині (фото 67). Відпочивши на Петросі півгодини, починаємо плавно спускатися в південно-західному напрямку. Через два з половиною кілометри доходимо до витоків річки Рогнескуль, де і зупиняємося на обід. Продовжуємо рухатися в тому ж напрямку, траверсуючи зліва хребет, потроху скидаючи висоту (фото 68). Зі стежки відкриваються чудові краєвиди на полонину Рогнеска та на гору Шешул. Через годину траверсу ми доходимо до перевалу 1590 на полонині Шумнеска (фото 69). Замість серпантинного спуску довжиною два з половиною кілометри дорогою, ми скорочуємо шлях малопомітною крутенькою стежкою, що привела до місця для привалів. Воно нам не сподобалось, через проблему з дровами. Продовжуємо йти гарною дорогою в західному напрямі (фото 70). Через 700 метрів підходимо до ще одного місця для привалів, але там також дров немає. Спускаємося навпростець вздовж потічка вниз до руїн сараїв і облаштовуємо табір (фото 71). Почало гриміти, чекаємо на зливу, але вона пішла на г. Петрос. На наш табір впало декілька капель.

Дров вдосталь, бо користувалися руїнами дерев'яних сараїв, які на перший погляд здаються трухлими та мокрими, але на ділі чудово розпалюються. Проблем з водою немає. Захід сонця просто казковий (фото 72).

Фото 65. Релакс

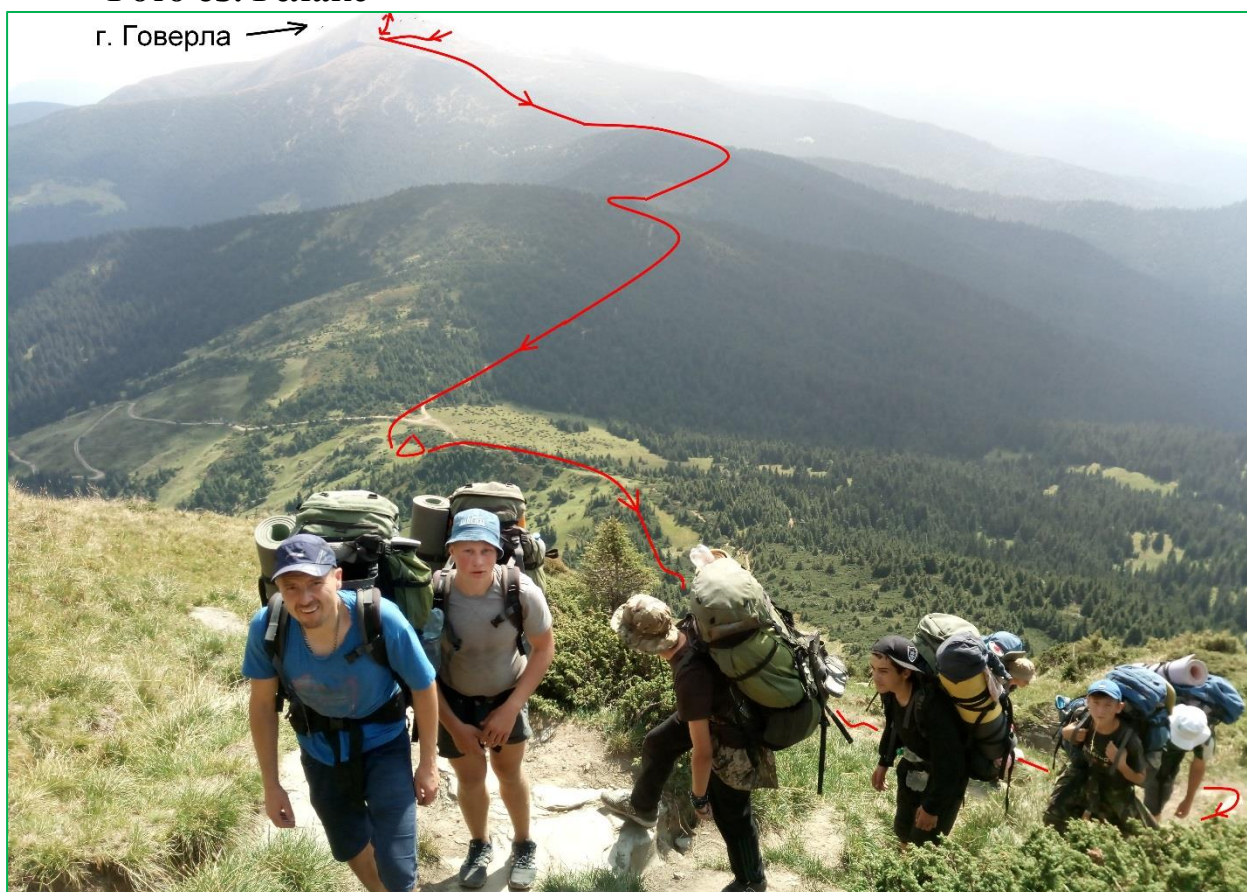

Фото 66. Крутий підйом на Петрос

Фото 67. Вершина г. Петрос

Фото 68. Рух після ситного обіду полониною Рогнеска

Фото 69. Перевал 1590 м

Фото 70. Дорога на полонині Шумнєска

Фото 71. Привал на ніч

Фото 72. Захід сонця

28.08.2018 рік

IX день

пол. Шумнеска – с. Кваси

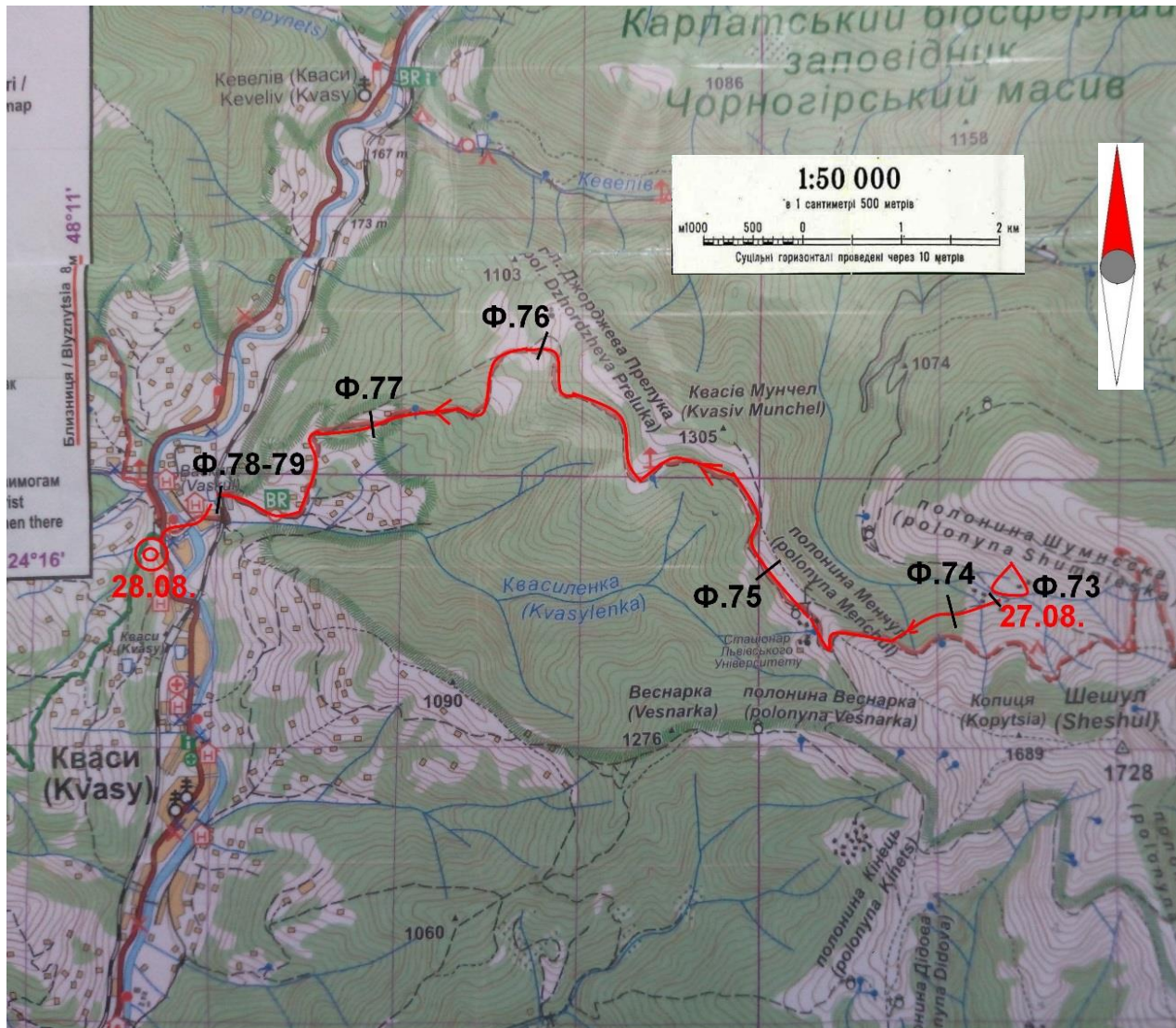
За день пройшли – 17 кілометрів

Ходовий час – 3 години 30 хвилин

Погода: t + 13 – 16 С, хмарно, дощ

Вихід о 10.00

Закінчення маршруту о 15.10

Дощ йшов пів ночі, плавно перейшовши на ранок. Підйом для всіх о восьмій годині. Поснідали в наметах. Намети згорнули, коли дощ припинився на 20 хвилин (фото 73). Навкруги все в тумані. Карпати дишуть. Виходимо на маршрут о десятій годині. З місця ночівлі спускаємося 100 метрів на дорогу та рухаємося нею на схід (фото 74). За 15 хвилин ходу доходимо до полонини Менчул. Проходимо мимо сараїв і прямуємо в північно-західному напрямку вздовж лісу (фото 75). Дощ потроху зменшується. Закінчується він повністю тільки коли ми спустилися до полонини Джорджева Прелука (фото 76). Звідси ми вже чітко бачимо селище Кваси. Ще два кілометри на захід, і ми на околиці села. Погода покращилася. Стало тепло і ми обсохли (фото 77).

Ще через півтора кілометри спуску селом переходимо стежкою через залізничне полотно і спускаємося до мінерального джерела «Буркут» (фото 78). У кафе купили свіжий хліб, за якти дуже скучили за дні походу (фото 79).

Рушаємо до автобусної зупинки, перейшовши через міст та подолавши 500 метрів. Автобус забрав нас через 20 хвилин і відвіз до міста Рахів за 240 гривень з групи.

Приїхавши в Рахів, ми пішли відпочивати в Dream hostel (фото 80), де заплатили по 100 гривень за добу. Умови чудові: душ, кухня, інтернет.

Фото 73. Добрий ранок на полонині Шумнєска

Фото 74. Карпати дишуть

Фото 75. Полонина Менчул

Фото 76. Полонина Джорджева Прелука

Фото 77. Спуск до цивілізації

Фото 78. Мінеральне джерело «Буркунт»

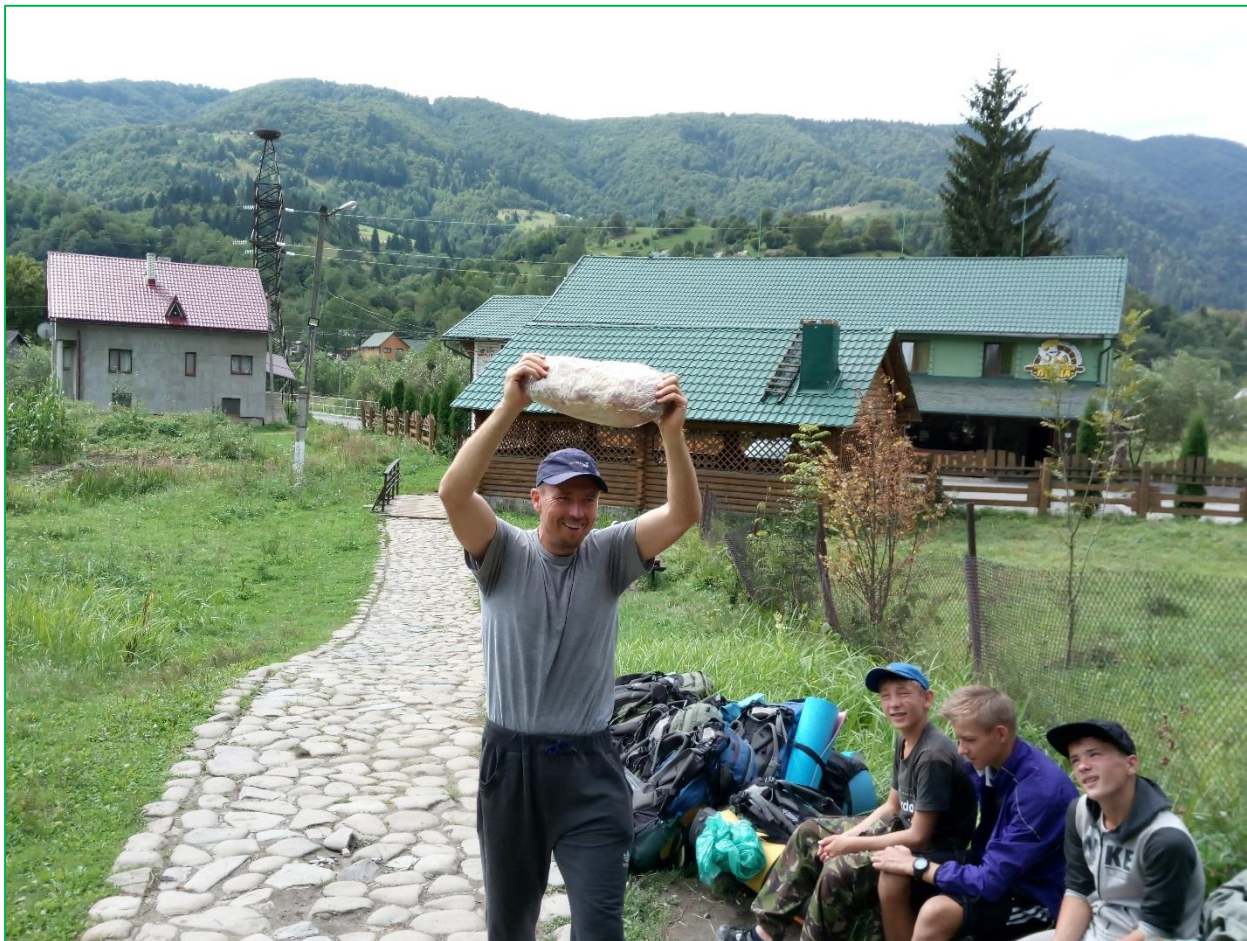

Фото 79. Хліб

Фото 80. Dream hostel

ОПИС КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ

Нитка маршруту проходила районом, що багатий на історичні, культурні та природні об'єкти. Готуючись до походу, учасники групи, використовуючи засоби ЗМІ, інтернет-видань підготували повідомлення про визначні місця Карпат. Тому ми мали власних «екскурсоводів», які під час відвідування цих об'єктів, ділилися знайденою інформацією (додаток 2).

Під час походу група ознайомила з історичними пам'ятками Карпат. На маршруті була проведена краєзнавча робота на тему: «Західний кордон або Західна Україна у складі України».

Під час походу ми відвідали чимало архітектурних, культурних, природних пам'яток. Група відвідала Карпатський Національний Природний Парк (де ми підкорили г. Піп Іван Мармароський (1938 м)(фото 81), г. Межипотоки (1713 м), г. Ненецька (1815 м), г. Вихід (1471м), г. Васкул (1730 м), г. Піп Іван Чорногірський (2028 м) (фото 82), г. Дземброня (1877 м), г. Мунчел (1998), г. Брескул (1911 м), г. Говерла (2061 м) (фото 83), г. Петрос (2020 м) (фото 84). Ми відвідали гірські озера на Чорногірському хребті.

Фото 81. г. Піп Іван Мармароський

Фото 82. г. Піп Іван Чорногірський

Фото 83. г. Говерла

Фото 84. г. Петрос

Підсумки, висновки, рекомендації

Метою даного походу була підготовка групи для більш серйозних походів II категорії складності.

Під час підготовки до походу був направлений лист Командиру Мукачівського прикордонного загону з проханням надати нашій туристичній групі дозвіл на перебування у прикордонній зоні Закарпатської області (додаток 2)

Маршрут сплановано як лінійний, загальним напрямком на Схід, потім на Північний Схід, а далі на Північ і на Північний захід. Проходження такого маршруту повинно давати учасникам первинні навички пересування гірським рельєфом.

Початковою точкою маршруту є автомобільний міст через річку Прут у місті Рахів. Сюди можна діставатися потягам з м. Києва (ми прибули поїздом 357 КБ Київ – Рахів о 09 год. 43 хв., затративши на дорогу менше доби). Вартість проїзду дорослого – 216.99 грн., дитячий квиток – 175.23 грн. Потім прямуємо в селище Ділове рейсовим автобусом, вартість проїзду 14,20 грн. Перевізники з вокзалу беруть дорого.

Квитки на поїзд потрібно брати за 45 діб до відправлення. У нас було достатньо часу для заявки в пошуково-рятувальній службі за адресою: м. Рахів, вул. Шевченка, 126 тел. (03132)2-10-13, або 0970104269 (пожежна частина), та виходу на маршрут.

Кінцева точка маршруту – с. Кваси. З Квасів їдемо до Рахова попутним автобусом, а з Рахова, відпочивши в хостелі, знову потягом № 358 ЛД до Києва. Вартість проїзду дорослого – 198,09 грн., дитячий квиток – 168,23 грн.

Саму нитку маршруту змінювати не було потреби і ми пройшли її повністю від початку до кінця.

Усі учасники групи пройшли по заявленому маршруту і виконали завдання спортивного пішохідного походу першої категорії складності в повному обсязі.

Карпати представляють собою один з найцікавіших регіонів для проведення пішохідних походів. Наявність технічно-складних ділянок, складність орієнтування на маршруті, непередбаченість погодних умов, велика кількість перевалів і вершин, осипів, буреломів, сланнику і гірських річок дають можливість організовувати і проводити походи I категорії складності. Даному регіону належить розгалужений ланцюг авто і залізничних колій, близькість до населених пунктів (10-15 км) але, не зважаючи на це, існує можливість проведення походу мало відвідуємими місцями (гірські долини, хребти, траверзи гребенів). Для забезпечення безпеки в даному регіоні і на пройденому маршруті існує велика кількість підрозділів контрольно – рятувальної служби, які нададуть вам консультації і рекомендації щодо проведення походу в тому або іншому регіоні Карпат.

Похід першої категорії складності пройдено групою туристів станції юних туристів Кролевецької міської ради з 20 по 29 серпня 2018 року за 9 днів, 8 з яких – активним способом пересування (пішки). Запланований маршрут пройдений у повному обсязі.

Довжина активної частини руху складає 131 км, чистий ходовий час, який ми затратили на проходження маршруту складає 40 годин 10 хвилини.

Під час проведення походу по Карпатах в літній період слід пам'ятати про серйозне ставлення до підбору особистого спорядження – взуття, так як маршрут пролягає по кам'янистим схилам та гірськими стежками, засобів від дощу (накидки, поліетиленові труби, дощовики).

Протягом нашого походу погодні умови були сприятливими, за винятком пари днів – сильної зливи вночі на полонині Шумнеска, та на Чорногірському хребті день були в хмарі. Температурні показники вночі не опускалися нижче 5 градусів, а вдень коливалися від 16 до 23 градусів.

Під час походу для орієнтування на місцевості ми працювали з топографічними картами масштабом 1:50000 («Мармароси», «Чорногора»).

Для харчування використовувалися сухі продукти (борщ), гречка, макарони, тушонка, сало, ковбаса, сухарі, цукерки, печиво, цибуля, часник, мед, варіння, чай (кава, какао), цукор, шоколад, сир твердий, сухофрукти, сіль, спеції. Загальна вага всіх продуктів харчування на вісім діб походу становила 6 кг, 660 гр на одну людину. Рацион збалансований, з необхідною кількістю білків, жирів, вуглеводів, мінералів та вітамінів. Продуктів було вдосталь, тому раціон вдосконалювати не потрібно.

Похід рекомендуємо проводити в літній період. Температурні показники сприятливі, хоча погода може бути дуже мінливою. Кількість опадів під час нашого походу була невелика. Проблеми з водою і з дровами відчутні. За весь похід ми зустріли тільки дві річки – Чорна Тиса та Білий на початку та в кінці маршруту.

Проведення таких походів рекомендуємо для фізично сильних груп, які мають достатню тактичну і технічну підготовку, туристський досвід ступеневих походів, мають добрий туристичний інвентар, відповідне взуття, одяг.

Поставлені цілі і завдання походу виконані, проведена певна красназнавча робота по даному регіону. Всі учасники групи в тактичному і психофізичному плані проявили себе з найкращої сторони, рекомендована участь в походах вищих категорій складності.

В пошуково-рятувальній службі домовляємося про повідомлення за допомогою мобільного зв'язку про аварійну ситуацію, якщо складуться такі обставини на маршруті, та про закінчення маршруту. Аварійної ситуації з групою в поході не було, про закінчення маршруту ми повідомили 29.08.2018 р. з с. Кваси в 14.10. В цей самий час відправили прикордонникам в с. Ділове СМС повідомлення про закінчення маршруту. Слід зауважити, що мобільний зв'язок є на маршруті не скрізь – в гірських масивах він іноді пропадає або дуже слабкий. Найбільш розгалужене покриття мобільного зв'язку «Київстар» та «Life».

Дозвіл на проходження маршруту можна отримати в спеціальних підрозділах аварійно-рятувальних служб з розшуку та надання допомоги туристам безкоштовно.

Додатки

Додаток 1

Під час походу використовувалися топографічні карти

1. М - 1:50000, «Мармароси»
2. М – 1:50000, «Чорногора»

При підготовці до походу були використані звіти про походи по Карпатам, проведені керівниками гуртків Кролевецької райСЮТур.

Розклад руху транспорту

813 Кролевець – Київ,

вартість проїзду доросло – 73.88 гр., дитячий квиток – 54.65

357 КБ Київ – Рахів, вартість проїзду дорослого - 216.99 гр.,
дитячий квиток – 175.23 гр.

358 ЛД Рахів – Київ, вартість проїзду дорослого – 198,09 гр.,
дитячий квиток – 168,23 гр.

813 Київ – Кролевець, вартість проїзду дорослого – 73.88 гр.,
дитячий квиток – 54.65 гр.

Кошторис витрат

Проїзд: на 1 дорослого – 562.84 гр.
 на дитину до 14 років – 452.76 гр.
Плата за заявку в КСС – відсутня
Продукти харчування – 300 грн.

Всього на 1 дорослого – 862 грн. 84 коп.
 на дитину до 14 років – 752 грн. 76 коп.

Відомості про платні послуги на маршруті

Маршрут виявився дуже бюджетний, бо ніде в горах з нас грошей не брали.

Додаток 2

Командиру
Мукачівського прикордонного загону
Шварцману Павлу Георгійовичу
керівника туристичної групи
Лебеда Олександра Васильовича
паспорт МВ 236412, виданий Кролевецьким РВ УМВС
в Сумській обл. 17 серпня 2004 року
проживає в с. Мутин Кролевецького району
Сумської області, вул. Ялти, 10
тел. моб. +38 098 9398540

ЗАЯВА

Прошу надати нашій туристичній групі дозвіл на перебування у прикордонній зоні Закарпатської області з 20.08.2018 року по 28.08.2018 року.

Схема маршруту: с. Ділове – пол. Лисича – пол. Квасний – г. Піп Іван Мармароський – г. Головачин – г. Бендряска – г. Межипотоки – пол. Ненеска – г. Ненеска – пол. Верх. Щаул – г. Стіг – г. Щівник – пол. Щівник – г. Вихід – пол. Гроппа – г. Піп Іван Чорногірський – г. Дземброня – г. Бребенескул – г. Говерла – г. Петрос – пол. Шумнеска – м. Кваси

Склад групи:

№ п/п	П.І.Б.	Дата народження	Паспорт серія номер	Ким і коли виданий	Адреса, тел
1	Лебедь Олександр Васильович	05.03.1988	МВ 236412	Кролевецьким РВ УМВС України в Сумській обл. 17 серпня 2004 року	Сумська область Кролевецький район с. Мутин, вул. Ялти, 10 тел. моб. +38 098 9398540
2	Тагайєв Ігор Рустамович	02.10.2004	Свідоцтво №387160	Орган, що видав: Кролевецького Районного Управління юстиції Сумської області 22 жовтня 2004 року	Сумська область м. Кролевець вул. Осипенка, 15/55 тел.моб. +38 096 6460707
3	Шандар Андрій Михайлович	17.03.2003	000454959	Орган, що видав: 5919 10.04.2017 року	Сумська область Кролевецький район с. Мутин тел.моб. +38 068 0921791
4	Козлова Аліна Владиславівна	13.11.1993	МВ 427459	Кролевецьким РВГУМВС Сумської області 10 грудня 2009 року	Сумська область м. Кролевець вул. Поштова, 4/3 тел. моб. +38 096 7047057
5	Винниченко Владислав Павлович	01.10.2002	000439381	Орган, що видав: 5919 03.04.2017 року	Сумська область м. Кролевець вул. Молодіжна, 30 тел. моб. +38 098 5656492
6	Єсипенко Руслана Вячеславівна	30.07.2003	001214561	Орган, що видав: 5919 16.11.2017 року	Сумська область Кролевецький район с. Мутин тел.моб. +38 068 5382765
7	Левченко Олексій Семенович	19.05. 2002	000243350	Орган, що видав: 5919 19.12.2016 року	Сумська область Кролевецький район с. Мутин тел.моб. +38 097 7988373
8	Суходуб Дмитро Миколайович	07.11.2002	000247709	Орган, що видав: 5919 21.12.2016 року	Сумська область Кролевецький район с. Мутин тел.моб. +38 097 0924556
9	Прядко Яна Олександрівна	13.07.2003			Сумська область м. Кролевець вул. Франка, 88/35 тел.моб. +38 098 2976041
10	Масалига Станіслав Вікторович	12.01. 1981	МА 269585	Кролевецьким РВ УМВС України в Сумській області 14 березня 1997 року	Сумська область м. Кролевець просп. Миру, 8/85
11	Бігун Олексій Станіславович	30.03.2004	001806766	Орган, що видав: 5919 25.04.2018 року	Сумська область Кролевецький район с. Мутин тел.моб. +38 097 7992954

12	Бондаренко Дмитро Олександрович	13.02.2005	Свідоцтво о 1- БП №004 232	Виконавчий комітет Мутинської сільської ради Кролевецького району Сумської області 02.03.2005	Сумська область Кролевецький район с. Мутин тел.моб. +38 068 30370515
13	Пашко Ніка Юрїївна	24.07.2005	Свідоцтво о 1- БП №010 929	Виконавчий комітет Ярославської сільської ради Кролевецького району Сумської області 20.08.2005	Сумська область Кролевецький район с. Ярославець тел.моб. +38 0970795008
14	Борщ Максим Володимирович	04.02.2003	00135806 1	Орган, що видав: 5919 22.12.2017 року	Сумська область Кролевецький район с. Ярославець тел.моб. +38 0

13.08.2018 року

Лебедь Олександр Васильович

(підпис)

Красзнавчі повідомлення, підготовлені учасниками походу

Однією із основних тем в нашому суспільстві зараз є Російсько – Ураїнська війна на сході України. Нас бентежить і обурює несправедливість стосовно анексії Росією Криму. Для нас це так неочікувано та ново. Насправді, історія знає безліч подібних випадків. Загарблення чужої території використовували і поляки, і росіяни, і румуни і взагалі вся Європа після Першої світової війни і не тільки. Колесо історії весь час крутиться і все це повторюється. Шкода, що ми не зачсвоюємо її уроки.

Західна Україна – блаженний край. Сьогодні ми маємо можливість любоватися його неймовірними красотами та чудесами, лікуватися мінеральними джерелами, дихати неповторним чистим повітрям. Кому ми цим завдячуємо?

Пакт Молотова - Рібентропа

Повідомлення підготував Шандар Андрій

23 серпня 1939 року у Москві міністр іноземних справ Німеччини Йоахім Ріббентроп і комісар у закордонних справах СРСР В'ячеслав Молотов у присутності Йосифа Сталіна підписали пакт про ненапад терміном на 10 років. Він передбачав зобов'язання утримуватися від агресивних дій стосовно один одного при будь-яких діях кожної зі сторін, навіть у випадку їх агресії.

Починаючи з 1934 року Радянський Союз здійснював активні заходи для налагодження з Німеччиною економічного, а з 1937-го року і політичного співробітництва. Однак Німеччина з ідеологічних міркувань відмовилась від зближення з СРСР. Після розчленування

Чехословаччини та окупації частини її території Німеччиною в 1939 році і територіальних та політичних претензій до Польщі війна СРСР з Німеччиною стала реальною загрозою для Йосифа Сталіна, особливо після невдачі англо-франко-радянських переговорів 1939 року про надання воєнної взаємодопомоги у випадку агресії проти них або країн Східної Європи.

В липні 1939 року СРСР запропонував Німеччині проект нової торгової угоди, на що через тиждень, 24 липня, отримав план покращення радянсько-німецьких політичних стосунків, який передбачав підписання кредитно-торгового договору і політичне зближення. 3 серпня міністр іноземних справ Німеччини Йоахім Ріббентроп вперше зробив офіційну заяву, якою дав зрозуміти, що Німеччина готова розглянути питання поділу сфер впливу «на території від Балтійського до Чорного моря». У відповідь комісар у закордонних справах СРСР В'ячеслав Молотов запропонував укласти повноцінний договір, на що отримав згоду. Його економічна частина була підписана 19 серпня, а укладання політичної та секретної частини Адольф Гітлер особисто попросив телеграмою Сталіна прискорити, оскільки план нападу на Польщу 1 вересня вже був затверджений.

Ріббентроп прибув у Москву 23 серпня 1939 року. Його зустріч з Молотовим і Сталіним тривала три години і закінчилась підписанням договору, що увійшов в історію як «пакт Молотова-Ріббентропа». Він складався з семи статей і передбачав зобов'язання обох сторін утримуватися від агресивних дій і будь-якого нападу стосовно один одного, як нарізно, так і спільно з іншими державами при будь-яких діях другої сторони, що передбачало невтручання навіть, якщо одна зі сторін здійснить агресію.

Газета «Правда», 24 серпня 1939 року

Окремою частиною договору став таємний протокол, в котрому був обумовлений територіальний устрій майбутньої Європи. Згідно з ним, Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва (разом з польським Вільно, сьогодні - Вільнюсом) і Бесарабія відходили до радянської зони впливу, а Польща мала бути поділеною по річках Нарев, Вісла і Сян.

Зустріч закінчилась банкетом, який відкрив тост Сталіна: «Я знаю, як німецький народ любить фюрера. Тому я хочу випити за його здоров'я». За твердженням посла США в СРСР Ч. Болена, нацистський прапор, вивішений на банкеті, був запозичений на кіностудії «Мосфільм», де використовувався як реквізит при зйомці антифашистських фільмів.

Через тиждень після підписання Договору про ненапад з СРСР Німеччина почала війну проти Польщі і вже до кінця вересня Радянський Союз і Німеччина розчленували країну, а Польща вчетверте перестала існувати як державне утворення. Ця подія стала початком Другої Світової війни.

У СРСР протягом усього повоєнного періоду існування «секретного протоколу» до договору категорично заперечувалося. Лише в грудні 1989 року був опублікований його німецький примірник, який зберігся архівних фотоплівках МЗС Німеччини, і була офіційно заявлена його автентичність на підставі графологічної, фототехнічної та лексичної експертиз.

Секретный Дополнительный Протокол.

При подписании договора о ненападении между Германией и Советом Советских Социалистических Республик нижеподписавшиеся уполномоченные обеих сторон обсудили в строго конфиденциальном порядке вопрос о разграничении сфер обоюдных интересов в Восточной Европе. Это обсуждение привело к нижеприведенному результату:

1. В случае территориально-политического переустройства областей, входящих в состав Прибалтийских государств (Финляндия, Эстония, Латвия, Литва), северная граница Литвы одновременно является границей сфер интересов Германии и СССР. При этом интересы Литвы по отношению Виленской области признаются обеими сторонами.

2. В случае территориально-политического переустройства областей, входящих в состав Польского Государства, граница сфер интересов Германии и СССР будет приблизительно проходить по линии рек Нарев, Висла и Сана.

Вопрос, является ли в обоюдных интересах желательным сохранение независимого Польского Государства и каковы будут границы этого государства, может быть окончательно выяснен только в течение дальнейшего политического развития.

Во всяком случае, оба Правительства будут решать этот вопрос в порядке дружественного обоюдного согласия.

F19 184

- 2 -

3. Насчетливо вго-востока Европы с советской стороны подчеркивается интерес СССР к Бессарабии. С германской стороны заявляется о ее полной политической незаинтересованности в этих областях.

4. Этот протокол будет сохраняться обеими сторонами в строжайшем секрете.

Москва, 23 августа 1939 года.
Генеральный секретарь СССР
В. Молотов
Заместитель
Генерального секретаря
Германии:
В. Риббентроп

F19 185

Оригінал радянського примірника секретного додаткового протоколу до Договору про ненапад між Німеччиною і Радянським Союзом: «1. У випадку територіально-політичної перебудови областей, які входять до складу Прибалтійських держав (Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва), північний кордон Литви одночасно є кордоном сфер інтересів Німеччини і СРСР. При цьому інтереси Литви по відношенню Віленської області визнаються обома сторонами. 2. У випадку територіально-політичної перебудови областей, які входять до складу Польської держави, границя сфер інтересів Німеччини і СРСР буде приблизно проходити по лінії рік Нарев, Вісла і Сяну. Питання, чи є в обопільних інтересах бажаним збереження незалежної Польської держави і якими будуть кордони цієї держави, може бути остаточно з'ясоване лише протягом подальшого політичного розвитку. У всякому разі обидва уряди вирішуватимуть це питання в порядку дружньої обопільної згоди. 3. Стосовно південного сходу Європи з радянської сторони підкреслюється інтерес СРСР до Бессарабії. З німецької сторони заявляється про її повну політичну незацікавленість у цих областях. 4. Цей протокол буде зберігатися обома сторонами в суворій таємниці. Москва, 23 серпня 1939 року. Молотов, Ріббентроп»

Оригінал радянського примірника «секретного протоколу» до Договору про ненапад зберігався в особистому сейфі Сталіна, потім - в архіві ЦК КПРС, а з 1987 року - в архіві президента СРСР Михайла Горбачова. «Особлива папка, пакет № 34» була «знайдена» 30 жовтня 1992 року заступником начальника Головного політичного управління генерал-полковником Дмитром Волкогоновим й опублікована в радянській пресі; наукова публікація відбулася в журналі «Нова і новітня історія», № 1 за 1993 рік.

Радянська окупація Польщі

Повідомлення підготував Левченко Олексій

17 вересня 1939 року в рамках підписаного з нацистською Німеччиною таємного пакту Ріббентропа-Молотова, а формально під приводом захисту "єдинокровного" населення Західних України та Білорусії, радянські війська окупували східну частину Польщі. Операція закінчилась за тиждень виходом на Західний Буг і Сян - Польща, як держава, вдруге за свою історію перестала існувати.

Фундаментальна спільність інтересів тоталітарних режимів у нацистській Німеччині та комуністичному Радянському Союзі зумовила зближення цих держав, особливо в умовах неминучого військового конфлікту в Європі. Це виявилось, зокрема, у підписанні 23 серпня 1939 року в Москві радянсько-німецького пакту про ненапад терміном на 10 років ("пакт Ріббентропа-Молотова"), окремою частиною якого став таємний протокол, в котрому був обумовлений територіальний устрій майбутньої Європи. Згідно з ним, Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва і Бесарабія відходили до радянської зони впливу, а Польща мала бути поділеною по річках Нареву, Вісла і Сян. Через тиждень після підписання договору про ненапад Німеччина почала війну проти Польщі, а 3 вересня Британія та Франція, а за ними Австралія, Нова Зеландія та Індія оголосили війну Німеччині - почалась Друга Світова війна.

Попри ноти німецького уряду від 3, 5 і 8 вересня керівництво СРСР не наважувалось увійти на територію Польщі, оскільки це б засвідчувало б факт прямої агресії проти сусідньої держави. Водночас, боячись втратити досягнуті домовленості, Москва 10 вересня дала зрозуміти Берліну, що її цікавить лише східна частина Польщі, де проживають етнічні білоруси та українці. В ноті від 16 вересня, врученій польському послу в Москві, зазначалось, що Радянський Союз "бере під захист життя і майно населення Західної України і Західної Білорусії". Цього ж дня було віддано наказ командуванню Червоної армії про перехід радянсько-польського кордону.

17 вересня 1939 року був утворений Український фронт на чолі з маршалом Семеном Тимошенком, війська котрого рано-вранці перейшли кордон і зайняли Тернопіль, Збараж і Рівне. Польське керівництво не наважилось де-юре оголосити війну СРСР, а головнокомандуючий польською армією Ридз-Смігли видав лише директиву відступати в Угорщину і Румунію, уникаючи прямих зіткнень з Червоною Армією.

Нота уряду СССР Польщі, 17 вересня 1939 року

18 вересня більшовиками були зайняті Луцьк і Станіслав, 22 вересня - Львів, 24-го - Дрогобич, 26-го - Яворів, 27-го - Старий Самбір. В результаті 12-денного маршу і коротких боїв з окремими польськими частинами Червона армія вийшла на Західний Буг і Сян, втративши вбитими 737 чоловік і пораненими - близько 2 тисяч.

28 вересня 1939 року між СРСР і Німеччиною був підписаний «Договір про дружбу і кордон», який викреслив Польщу з карти Європи. За цим договором до СРСР відійшла більша частина Західної України (крім Холмщини, Підляшшя, Посяння і Лемківщини), натомість за пропозицією Сталіна терен між Віслою і Бугом перейшов до Німеччини. Військові частини обох країн відійшли на новий кордон, котрий для СРСР просунувся на захід на 250-350 кілометрів.

ГЕРМАНО-СОВЕТСКИЙ ДОГОВОР О ДРУЖБЕ И ГРАНИЦЕ МЕЖДУ СССР И ГЕРМАНИЕЙ.

Правительство СССР и Германское Правительство после распада бывшего Польского государства рассматривают исключительно как свою задачу восстановить мир и порядок на этой территории и обеспечить народам, живущим там, мирное существование, соответствующее их национальным особенностям. С этой целью они пришли к соглашению в следующем:

Статья I.

Правительство СССР и Германское Правительство устанавливают в качестве границы между обоюдными государственными интересами на территории бывшего Польского государства линию, которая нанесена на прилагаемую при сем карту и более подробно будет описана в дополнительном протоколе.

Статья II.

Обе Стороны признают установленную в статье I границу обоюдных государственных интересов окончательной и устранят всякое вмешательство третьих держав в это решение.

Статья III.

Необходимое государственное переустройство на территории западнее указанной в статье I линии производит Германское Правительство, на территории восточнее этой линии — Правительство СССР.

Статья IV.

Правительство СССР и Германское Правительство рассматривают вышеприведенное переустройство как надежный фундамент для дальнейшего развития дружественных отношений между своими народами.

Статья V.

Этот договор подлежит ратификации. Обмен ратификационными грамотами должен произойти возможно скорее в Берлине.

Договор вступает в силу с момента его подписания.

Составлен в двух оригиналах, на немецком и русском языках.

Москва, 28 сентября 1939 года.

По уполномочию
Правительства СССР

В. МОЛОТОВ.

За Правительство
Германии

И. РИББЕНТРОП.

Німецько-радянський договір про дружбу і кордон, 28 вересня 1939 року

Декларація про возз'єднання Західної України і УРСР

Повідомлення підготував Тагайєв Ігор

26-28 жовтня 1939 року Народні Збори Західної України, які проходили у приміщенні Великого міського театру Львова, одностайно ухвалили декларацію про встановлення радянської влади на Західній Україні і про возз'єднання з УРСР, що відкрило шлях до радянізації регіону.

23 серпня 1939 року був підписаний Пакт Молотова-Ріббентропа, який містив таємний протокол про розподіл сфер впливу у Центрально-Східній Європі між Німеччиною та Радянським Союзом. Він відкрив шлях до початку Другої світової війни - 1 серпня 1939 року Німеччина напала на Польщу, а 17 вересня у "визвольний похід" виступила Червона Армія. Територіальний

поділ Польщі між СРСР і Німеччиною був завершений 28 вересня підписанням радянсько-німецького Договору про дружбу і кордон.

В радянську історію події вересня 1939 року увійшли під назвою "золотий вересень": під радянською окупацією опинилися території Західної України та Західної Білорусі. Загальна площа приєднаних українських земель становила 88 тис. км кв. з населенням у 7,8 млн. осіб, з яких понад 5 млн. становили етнічні українці.

1 жовтня 1939 року політбюро ЦК ВКП (б) прийняло рішення про "Питання Західної України і Західної Білорусі", що містило положення про проведення виборів, які б легалізували радянську владу на приєднаних територіях. Вони пройшли 22-23 жовтня від пильним контролем радянських військових властей і з залученням близько 50 тисяч пропагандистів та агітаторів.

Громадянам запропонували єдиний список "комуністів та безпартійних". Серед них було 98 членів ВКП(б), які були громадяни СРСР і, відповідно, не могли представляти інтереси населення краю, 81 особа була з колишніх членів Комуністичної Партії Західної України (КПЗУ), яка втратила свої електоральні позиції в регіоні ще на початку 1930-х років, 51 особа була колишнім представником інших партій, решту 1265 осіб становили безпартійні, більшість з яких були невідомі місцевому населенню. Виняток склали лише нечисленні публічні особи, як наприклад, лікар Мар'ян Панчишин, композитор Василь Барвінський, голова Наукового Товариства ім. Шевченка Кирило Студинський, науковець і громадський діяч Петро Франко (син Івана Франка), актор Іван Рубчак.

Запропонований список не враховував інтереси національних меншин Західної України, де 25% населення становили поляки, а 10% - євреї: до нього потрапило 92,2 % українців, 3% поляків, 4,3% євреї та 0,5% росіян. Освітній ценз майбутніх депутатів був надзвичайно низьким: 72,6% мали лише початкову освіту, 20,6% - середню, і тільки 5,2% - вищу, а 1,6% взагалі були неписемними. Відповідно до офіційних даних за запропоновані списки кандидатів "проголосувало" 90,4% виборців, при загальній явці у 92,8 %. Насправді ж у голосуванні взяла участь приблизно половина виборців, з яких офіційний список депутатів підтримало близько 15-20% населення Західної України.

Засідання Народних Зборів Західної України проходило 26-28 жовтня 1939 року у приміщенні Великого міського театру Львова. Делегати одностайно ухвалили декларацію про встановлення радянської влади на Західній Україні (довідач і про возз'єднання з УРСР, також прийняли постанови про націоналізацію банків і великої промисловості, конфіскацію земель поміщиків, монастирів і заможних державних урядовців.

«Просити Верховну Раду Союзу РСР прийняти Західну Україну до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік, включити Західну Україну до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки з тим, щоб з'єднати український народ в єдиній державі, покласти край віковому роз'єднанню українського народу» -3 декларації "Про входження Західної України до складу СРСР і возз'єднання з УРСР", прийнятій 27 жовтня 1939 року

31 жовтня 1939 року у Москві була скликана позачергова сесія Верховної Ради СРСР, для роботи в котрій до радянської столиці прибула делегація Народних Зборів Західної України у складі 63 осіб, яка й мала передати декларацію. Після помпезних урочистостей, 1 листопада 1939 року сесія верховної Ради СРСР ухвалила закон про включення Західної України до складу СРСР і возз'єднання її з УРСР. 14 листопада 1939 року Верховна Рада УРСР одностайно ухвалила закон про прийняття до складу УРСР Західної України, після чого, виконавши відведену їм функцію, Народні Збори Західної України припинили своє існування.

Далі швидкими темпами пішов процес радянзації регіону, який формально був ініційований саме Народними Зборами. 3 грудня 1939 року було прийнято постанову "Про націоналізацію промислових підприємств і установ на території Західної України та Західної Білорусі". У результаті відповідні компартійні структури отримали у своє керівництво 2,5 тис. промислових підприємств Західної України. У великих землевласників, польських осадників і колоністів було конфісковано 2,7 млн. гектарів землі, з яких 1,1 млн. було передано селянам, а решту - використано для створення радгоспів і колгоспів. Оскільки добровільний вступ у колгоспи йшов мляво, то влада вдалася до адміністративного тиску на селян, що дозволило на червень 1941 року вийти на досить високі показники: понад 1,3 тис. колгоспів, 63 радгоспи та 174 МТС.

Радянізація сприяла зміні етнічного складу західноукраїнських земель. Протягом 1939-1941 років із Західної України було вивезено понад 900 тис. осіб, з яких поляків - 600 тис., українців - 200 тис, євреїв - понад 80 тис.

4 грудня 1939 року рішенням Верховної Ради СРСР на території Західної України було ліквідовано старий адміністративно-територіальний устрій і створено шість нових областей: Волинську, Рівненську, Дрогобицьку, Львівську, Станіславську і Тернопільську. Також до кінця 1939 року були цілком сформовані обласні управління НКВС, посилені кадрами зі східних областей УРСР.

21 грудня 1939 року з обліку було вилючено польські злоті. Стара банківсько-фінансова система була остаточно ліквідована до середини 1940 року, коли у західноукраїнських областях запрацювали відділення Держбанку СРСР.

Входження Закарпаття до складу УРСР

Повідомлення підготував Бориц Максим

29 червня 1945 року в Москві було підписано Чехословацько-радянську угоду про Карпатську Україну, за якою Закарпаття було приєднано до Української РСР. 22 січня 1946 року Карпатська Україна увійшла до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки як Закарпатська область з центром у місті Ужгород.

Після розпаду Австро-Угорської імперії наприкінці жовтня 1918 року Закарпаття увійшло до складу Угорщини, як однією зі спадкоємниць Австро-Угорської імперії. Проте на Паризькій мирній конференції, що почалась 18 січня 1919 року, країнами-переможцями у Першій Світовій війні було прийнято рішення передати її Чехословаччині, частиною якої вона стала 10 вересня 1919 року. Автономний статус краю у складі Чехословаччини з правом мати свій парламент (Сойм) та уряд був закріплений конституцією Чехословацької республіки 29 лютого 1920 року; цією ж конституцією було введено в політичний ужиток і назву «Підкарпатська Русь». Остаточно новий статус Закарпаття був підтверджений Тріанонським договором, який Угорщина підписала з країнами Антанти 4 червня 1920 року.

У 1938 році Франція та Велика Британія, проводячи політику умиротворення нацистської Німеччини, підписали з нею Мюнхенську угоду, за якою Чехословаччина втратила велику частину своєї території, а Віденський арбітраж 2 листопада 1938 року зобов'язав уряд у Празі передати мадярам третину території Словаччини (з містом Кошице) і південну частину Карпатської України (з містами Ужгород, Мукачеве і Берегове). На хвилі слабкості чехословацького уряду зросли націоналістичні настрої в Словаччині та Закарпатті, і 15 березня 1939 року Сойм Карпатської Русі проголосив створення незалежної Республіки Карпатська Україна, яка проіснувала до 17 березня, доки Закарпаття не було окуповане Угорщиною.

Після того, як у жовтні-листопаді 1944 року в ході Другої Світової війни радянські війська зайняли територію Закарпаття, у Мукачеві був сформований маріонетковий прорадянський «національний комітет Закарпатської України», який проголосив "волю українського народу" відокремитися від Чехословаччини і приєднатися до Української Радянської Соціалістичної Республіки. Після двох місяців конфліктів і марних переговорів 1 лютого 1945 року чехословацька урядова делегація була змушена погодитись з радянським контролем над Карпатською Україною і 29 червня 1945 року у Москві був підписаний Радянсько-чехословацький договір про вихід Закарпатської України зі складу Чехословаччини та про її возз'єднання з радянською Україною, хоча ні закарпатська, ні українська делегації участі в цих переговорах не брали.

Крім того, Чехословаччина погодилась передати Радянському Союзу місто Чоп і територію площею 250 км² з шістьма селами навколо нього, які не входили до складу Підкарпатської Русі, в обмін на село Лекарівці, котре у 1946 році відійшло до Словаччини. 22 листопада 1945 року договір між ЧСР і СРСР був ратифікований тимчасовими національними зборами Чехословаччини, а 27 листопада – Президією Верховної Ради СРСР.

ПРЕЗИДИЯ
ВЕРХОВНОЙ РАДИ УРСР

ПРЕЗИДИУМ
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА УССР

Закарпатський Обласний Комітет

№ 1/10

Кійшло: 20.1.1946

Лист: 1

У К А З

Президиума Верховного Совета УССР

ПРО УТВОРЕННЯ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В СКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Утворити в складі Української РСР Закарпатську область з центром в місті Ужгород. ✓

Включити до складу Закарпатської області міста - Ужгород, Мукачеве та округи: - Берегівську з центром в місті Берегове, Великоберезнянську з центром в селі Великий Березний, Воловецьку з центром в селі Воловець, Воловську з центром в селі Волове, Іршавську з центром в селі Іршава, Мукачівську з центром в місті Мукачеве, Перечинську з центром в селі Перечин, Рахівську з центром в селі Рахів, Свалявську з центром в селі Свалява, Севлюшську з центром в місті Севлюш, Тячівську з центром в селі Тячеве, Ужгородську з центром в місті Ужгород і Хустівську з центром в місті Хуст.

Послати Президію Верховної Ради Союзу РСР затвердити. ✓

ГОЛОВА ПРЕЗИДІЇ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР

СЕКРЕТАР ПРЕЗИДІЇ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УРСР

М. КИТІВ

М. ГРЕЧУХА

О. МЕЖЕРІН

"22" *січня* 1946 року

Указ Президії Верховної ради УРСР про утворення Закарпатської області в складі Української РСР

На підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР 22 січня 1946 року у складі УРСР була створена Закарпатська область з поділом на 13 округів (у 1954 році перетворені у райони), 24

січня Указом Президії Верховної Ради УРСР на територію новоствореної області поширилася чинність законодавства України. Відтак у лютому 1946 року відбулися перші вибори до Верховної Ради СРСР, через рік — до Верховної Ради УРСР, а у грудні 1947 року - до місцевих рад.

Під час підготовки до походу всім учасникам групи було дане завдання — знайти та підготувати цікаві та змістовні повідомлення про об'єкти, що будуть зустрічатися на нашому маршруті. Всі з захопленням прийняли цю пропозицію, і в результаті у нас в групі кожен зміг на якийсь час побувати в ролі гіда по Карпатах, відчути себе головним.

Карпатські гори

Повідомлення підготувала Прядко Яна

Колись на нашій землі була величезна рівнина, кінця-краю якій не було видно. Рівнина зеленіла шовковими травами, вічнозеленими смереками і ялинами, могутніми буками і яворами, берестами й тополями, текли потічки та річки, багаті на пстругів та іншу дрібну й велику рибу.

Володарем долини був велетень на ймення Силун. Коли йшов Силун, від його кроку земля здригалася. Розповідають, що Силун добре розумівся на газдівстві. Мав безліч усякої худоби. Череди корів та волів, отари овець, табуни коней, стада буйволів та свиней паслися на толоках, бродили лісами. А птиці! Тисячі качок та гусей плавали в ставках, багато курей кудкудакало на фермах. Жив цей газда у прекрасному палаці: з білого мармуру, з високими шпилями, які сягали аж до самих хмар. Палац був вибудований на трунечку, висипаному людськими руками, мав стільки кімнат, що легко можна було заблудитися. А в помешканні — добра всякого!

Вночі Силун спав у золотій колісці, вистеленій дорогими килимами. А вдень звик відпочивати у сріберномукріслі. На широкій долині слуги землю обробляли, хліб вирощували, за худобою доглядали, птицю годували. Люди мучилися, від зорі до зорі трудилися, багатство примножували, та не собі, а Силунові.

Слуги і служниці жили не в палаці, а далеко від нього, в дерев'яних зрубках та землянках. Не хотів господар, щоб у світлицях смерділо гноєм чи людським потом. Ні чоловіки, ні жінки, ні літні, ані молодь не сміли покидати маєток Силуна і йти собі шукати іншої роботи. Мусили жити і вмирати кріпаками.

Поміж цієї челяді служив у Силуна один хлопець на ймення Карпо Дніпровський, що прийшов сюди від берегів Дніпра. Він подався у мандрі ще десятирічним хлопчиком шукати щастя, бо батько помер, а мати жила бідно, і мусив їм чимось допомогти.

Служив Карпо рік, другий, п'ятий. Як і всі, косив траву, орав і сів пшеницю та жито, ячмінь і овес, збирав хліб. Не тільки за себе працював, а й іншим допомагав, бо жалів слабеньких. Полюбили його всі слуги і служниці. За чесність, працьовитість, справедливість. Карпо ненавидів тих, хто панові дуже низько кланявся, до самих ніг нахилявся. Тяжко йому було дивитись, як Силун усе забирає, а народ голодує.

Коли Карпові сповнилось від роду двадцять літ, вирішив додому повертатись. Був певний, що за добру працю пан йому заплатить і він, Карпо, повернеться до матері не з порожніми руками. Тільки про це тепер і думав. Усе міркував, як із паном поговорити про розрахунок.

Раз уночі він вийшов надвір освіжитися. Проходив коло наймитських хатинок і побачив раптом якусь тінь. Скоро впізнав Силуна. Той ішов подивитися, як худоба ночує, чи все в порядку. Карпо подумав, що саме час поговорити з паном.

Коли Силун наблизився, Карпо дав про себе знати кашлем.

— Чому ти тут, Карпе? — озвався Силун, упізнавши хлопця. — Чи не дівча виглядаєш?

— Не дівча, — відповідає Карпо, — а вас, світлий пане.

Маю з вами поговорити. Служив я вам довго й чесно, та маю додому вертатися, аби матінку живою застати... Платню за службу хочу попросити.

Силун спочатку подумав, що слуга жартує, бо досі ніхто не наважувався на те, щоб проситися геть від нього. Та й платні ніхто не вимагав. Але Карпо й не думав відступати:

— Я чесно служив, світлий пане. І моя робота, гадаю, щось коштує.

— Нікуди не підеш! — розізлився пан. — То вже я знаю, коли й куди мої слуги повинні ходити.

— Я піду, пане, — настоював Карпо. — Лише ще раз вам мушу сказати, що моя робота чогось коштує.

Це вже була нечувана зухвалість, якої пан простити не міг.

— Туди, під землю, тебе відпущу! — лютився він, показуючи пальцем униз і приступаючи до парубка. — Там буде твоя платня.

Та хлопець не відступив ані на крок.

— За мою роботу, пане, прийдеться платити, — ще раз нагадав, ніби й не чув панської погрози. Ця відповідь ще гірше розізлила Силуна, скипів так, що аж очі кров'ю налились, а з рота вогонь сапнув. Схопив він Карпа своїми джкими руками, підняв і вдарив ним об землю. Ударив так, що аж яма зробилася.

Але слугі нічого не сталося, звівся на ноги і відчув у собі непереможну силу — то, мабуть, земляця йому подарувала за те, що робив на ній. Схопив Карпо Силуна, вдарив ним об землю, далі ще раз і ще раз, не витримала матінка-земляця тих ударів, розкололася. І опинився Силун у підземній печері, в яку гадав загнати непокірного слугу. Даремне він хотів вибратися на поверхню — земля закрилася, і не можна було знайти жодної щілинки.

Тоді вдався Силун до своєї сили. Вдарив ногою у земну кору — вона вигнулася, та не відчинилася, вдарив другою — вигнулася ще більше, а відчинитися не хоче. Пробував головою пробивати, плечима витискати — марно, кулаками гатив — теж не допомогло.

Але від його ударів на землі гора за горою робилася, і чим дужче кидав собою Силун-велетень, тим вищі гори піднімались навколо. А найдужче бив собою там, де Гуцульщина, і там гори вигналися найвищі.

Уранці як прокинулись наймити і побачили, що сталося, дуже здивувались. Навколо — гори, а там, де був палац, нічого не лишилося, усе провалилося у прірву. Раптом з-під землі вдарила вода, заповнила ту прірву. Чудувалися люди, а скоро зібралися на велику раду: як далі бути, як жити.

Вирішили в цьому краї залишитися. Озеро назвали Синевирським, бо було сине-сине, як небо. А горам на честь Карпа дали ймення Карпати.

Люди зажили по-новому. Одні залишилися па рівнині, інші подалися в гори. Орали, сіяли, хліб вирощували, худобу доглядали. Навчилися ліси рубати, хати будувати. Кажуть, що Силун ще й тепер не стих під землею, пробує вирватися, але вже не викидає гори, бо постарів і моці такої не має. То вже не вирватись йому на поверхню ніколи!

Гора Піп Іван Мармароський

Повідомлення підготувала Єсипенко Руслана

Висота гори Піп Іван Мармароський складає 1936 м над рівнем моря. Вершина вважається найвищою в гірському масиві Мармароси. Піп Іван настільки знаний, що усі навколишні вершини та полонини часто називають – гори Піп-Іван.

Вершина Піп Іван Мармароський має пірамідальну форму та справляє неабияке враження, адже це величезна формація, масивна, розлога з крутими схилами, скелястими виступами та гострими хребтами. Біля підніжжя вершини часто бувають туристи, таборуються та відпочивають, а на саму вершину піднімаються без ноші. Цікаво, що після довгої сніжної зими є велика вірогідність того, що навколо вершини утворюються озера. Звичайно, що на жодній карті не міститься інформації про такі водойми, адже до літньої пори вони щезнуть.

Варто знати, що у Карпатах є дві вершини з ідентичними назвами, тому кожна з них має своє територіальне уточнення – Піп Іван Чорногірський та Піп Іван Мармароський. Плутанина з назвами – не нова тема. Вважається, що причиною тому те, що топографи переплутали карпатські масиви та внесли на карти одну й ту саму назву два рази. Однак для Карпат це вже вдруге. Таким чином, у Карпатах є Піп Іван Мармароський та Піп Іван Чорногірський, а також два Петроси: перший – одна з найвищих українських вершин на Чорногорі, вершина-двотисячник, другий – знаходиться на території державного кордону з Румунією, висота над рівнем моря – 1780 м.

Ця інформація є надзвичайно важливою, бо, як показує гірський досвід, дуже багато мандрівників, особливо початківців, переплутували вершини й попадали у прикрі ситуації. Для того, щоб не стати «одним із» – чітко сплануйте свій маршрут. До речі, серед популярних туристичних маршрутів – маршрут, який так і називається «від Попа до Попа». Дорогою є можливість відвідати Рахівські гори (у народі їх ще часто називають «Гуцульськими Альпами») та здійснити сходження на першу вершину Чорногірського хребта – Піп Іван. Однак цей маршрут актуальний тільки для тих, хто планує мандрувати більше як тиждень.

Підкорення Мармаросів – хороша мета для перших днів травня особливо для тих, хто має можливість взяти відпустку на 7 днів. Однак, варто звернути увагу на те, що тут холодно уночі

тай дощі випадають частенько, тому про комфортні сухі стежки можна забути. У Мармаросах зазвичай холодно, мокро та, навіть, може сніжити. Запитайте у тих, хто часто сюди піднімається – іноді навіть у середині травня доводиться пробиратися снігом по коліна, а для того, щоб спуститися з вершини доводиться брати з собою снігоступи.

Кінець весняного періоду – це пора масового цвітіння крокусів. Це надзвичайне явище! Уявіть: сніг ще повністю не зійшов з схилів, а там де зійшов – пробивається рослинність з гострими бутонами крокусів. Квітам не страшні травневі холоди, їх можна знайти у травні у Мармаросах, Свидовці та Чорногорі. Іноді крокуси ростуть настільки щільно, що утворюють фіолетові килимки, від споглядання котрих рябить в очах. До речі, є й білі крокуси, котрі зустрічаються дуже рідко. Справжня радість знайти хоча б один такий в оточенні його братів фіолетового забарвлення.

Також у Мармаросах в червні росте рододендрон, він вкриває шпилясті кам'яні схили. Побачите червоні та малинові квіти – знайте, що то – рододендрон. Однак, не варто зривати собі букетик до дому, адже рослина занесена в Червону книгу України, а її винищення суворо карається законом. Не засмучуйтеся, адже рослинами можна любоватися, коли вони ростуть та зберегти ці спогади у своїй свідомості ще надовго. Недарма ж рододендрон часто називають «червоною рутою»...

Як бачимо, Мармароси – надзвичайно багатий край на рослинність. У весняний період на схилах вершин можна натрапити на унікальну рослину – нарцис вузьколистий. Ця квітка – примхлива та рідкісна, адже росте на висоті 1000-2000 метрів над рівнем моря та не признає місця нижчі. Мабуть, єдиний виняток з цього правила – Долина нарцисів, яка розташована в Закарпатті.

Вважається, що місяць червень найбільш оптимальна пора для відвідин Мармароських гір, адже у цю пору ще не є спекотно, навколо багато квітучих рослин, вірогідність того, що сніжитиме надзвичайно низька (не дивуйтеся, бо на деяких карпатських вершинах сніг не сходить увесь рік). Чому не липень? Бо у липні, зазвичай, розпочинається сезон дощів з грозами. До того ж, у цю пору розпочинається у горах період випасання худоби на полонинах, а це хороша нагода поспілкуватися з місцевими жителями та скуштувати свіжого молока та справжнього делікатесу – бринзи.

Не варто також забувати, що літо – то період дозрівання поживних чорниць, котрими вкриті схили гір. Про їхні властивості знають усі. Кажуть, що назбирані власноруч ягоди ще корисніші.

Можна також й вирушити у Мармароси взимку. Узимку тут по-казковому чарівно. Однак робити це без спеціальної підготовки та спорядження не рекомендується. Зазвичай, стовпчик термометра у цих місцях опускається до позначки 10-20 градусів уночі, тому без теплих речей тут взагалі нема що робити. Також варто врахувати те, що тривалі походи не вдасться здійснити, адже о 17.00 вже темніє, а глибокий сніг – це суттєва перепона для оперативного пересування.

Гора Піп Іван Чорногірський

Повідомлення підготував Бігун Олексій

Вершина Піп Іван Чорногірський висотою 2028 м приваблює мандрівників з усіх куточків України та не лише, своєю несхожістю на інші карпатські вершини. Чому це так? Верхівка гори увінчана «тіарою» - кам'яною будівлею колишньої обсерваторії. Піп Іван Чорногірський – це доволі знаний природний об'єкт, який щороку підкорює велика кількість мандрівників та місце, де влаштовують екзотичні церемонії та фотосесії.

Отже, найбільш відомими маршрутами до вершини є шляхи, які ведуть через озеро Марічейка, відтак через плай Гропа, а потім вже схилами Вухатого Каменю. Саме з цієї вершини розпочинається масштабний гірський масив – Чорногірський хребет, на якому мов солдати вишикувалися всі українські двотисячники, а саме – Говерла (2061 м), Бребенескул (2038 м), Ребра (2001 м), Петрос (2020 м), Піп Іван (2028 м) та Гутин Томнатик (2016 м).

Шукаючи якусь певну інформацію про Чорногору, більшість туристів натрапляють на історії про дві вершини... чи дві назви однієї і тієї ж гори? Нумо розбиратися. Вершину почали називати «Піп Іваном» приблизно в середині ХХ століття. Тривалий час сюди сходилися миряни з усіх навколишніх поселень для того, щоб прочитати молитви в ніч на Івана Купала. Тому перша версія говорить про те, що таку назву вершина здобула через те, що неподалік проживав такий собі

священник (або – «піп») Іван, котрий вказував людям шлях на саму вершину. Вдячні люди й вирішили назвати у його честь вершину.

Проте не всі погоджуються з такою версією, адже, пояснюють аргументуючи, все насправді набагато прозаїчніше... чи навпаки – мелодійніше. Вершина, у вітряний день, співає. Так, саме звук співу чується тоді, коли дме вітер заграючи із скелями. Через те, що вершина «попіває» (наголос на другий склад) назва повинна звучати – Попіван.

Також досить часто зустрічається назва «Чорногора», що викликає у мандрівника плутанину конкретної вершини з гірським масивом, до складу котрого вона входить. Чому саме така назва? Легенди говорять про те, що «карпастський Робін Гуд» лідер угруповань опришків – Олекса Довбуш, начебто у давні часи вбив тут самого чорта, з яким пов'язана «чорна біда». Через колюче зло, навколишні вершини відразу почорніли.

Також вершину часто йменують «Білим Слоном», що найперше пов'язано із самим спорудженням обсерваторії. Скептики схильні вважати, що ні дороге устаткування, ні людські ресурси та інші інвестиції – не виправдали себе, адже грандіозний проект на практиці виявився провальним та збитковим. «Білий Слон» – це символ великих грошей, котрі витрачені на неоправдану радість.

Сама назва «Білий Слон» викликає у мандрівників ряд візуальних фантазій, адже зовнішньо будівля й справді нагадує африканську тварину. Особливо це помітно узимку, коли будівля покривається шарами снігу та криги, а вітер ліпить на них замислуваті візерунки та вигини. Глянеш здалеку – й справді велетенський самотній слон!

Обсерваторія «Білий Слон» на Чорногорі

Повідомлення підготував Суходуб Дмитро

Дослідники схильні вважати, що у давнину саме на цьому місці відбувалися купальські гуляння та розводилося величезне багаття, яке у народі здобуло назву – Живий Вогонь.

Що варто знати про історію обсерваторії на вершині Піп Іван? Наріжний камінь був закладений Міністерством військово-повітряної оборони Польщі у 1936 році (варто знати цю сторінку вітчизняної історії, а саме те, що ця територія належала сусідній країні аж до 1939 року).

Будівництво – це завжди клопітка нелегка праця, а у нашому випадку потрібно ще додати такий вагомий фактор, як висота над рівнем моря, де й, власне, велося зведення будівлі. Це фактично, адже висота – 2028 м. Отож, можемо собі уявити значні фізичні затрати. Працювали на будівництві люди з навколишніх поселень, котрі привозили сюди дерево та камінь. Працівники – гуцули (так йменують себе тутешні жителі) зводили цю будівлю, як кажуть, потом і кров'ю. Дороге устаткування вишукували по цілому світі й доставляли сюди.

Проект вражав своєю масштабністю, однак умови праці тут були неналежними. Наприклад, для зведення обсерваторії необхідно було витратити 800 тонн будматеріалів, котрі залізницею доставляли до смт. Ворохта, а відтак працівники деяку частину шляху на вершину долали возами, а іноді переносили будматеріали на власних спинах. Це також стосувалося й підйому надважких каменів на верхівку гори. Дорогу, котра вела до високогір'я, будували теж із нуля.

Вражає також те, що проект був досить-таки продуманий. Наприклад, до будівлі було підведено водогін, тут була своя власна опалювальна система. У технічних приміщеннях спеціально для цього створили котельню. Це надзвичайно важливо, адже взимку товщина снігу в цих місцях перевищує декілька метрів, а температура має здатність падати до позначки -40 градусів за Цельсієм

Інженери, котрі були задіяні у проекті, зробили все можливе для того, щоб обслуговуючий персонал та учені могли цілий рік знаходитися на горі у безпечних та комфортних умовах. Була також продумана й система рятувальної служби. Наприклад, якщо працівник обсерваторії раптом потрапляв під снігову лавину, то на його пошуки відправляли добре підготовлених військовослужбовців.

У самій будівлі знаходилося також й декілька парників, за допомогою котрих стало можливим вирощування овочів та фруктів. Правда був один суттєвий мінус – комунікація. Хоча це стосується більше специфіки того часу. Однак, працівники обсерваторії мали змогу

отримувати та пересилати листи за допомогою спеціально навченого собаки місцевого пана Зембіча.

Стіни самої будівлі мають товщину близько 1 м, утеплюлися вони завдяки наступному методу. В Африці замовляли корк, а відтак перекладали стіни його просмоленими шарами. 1938 рік – це рік урочистого відкриття будівлі. Тоді це був цілий комплекс, котрий складався з готелю, господарських приміщень та найважливішої частини – астрономічної вежі. Готель складався з декількох рівнів із західної та східної сторін він мав 5 рівнів та, відповідно, 2.

На самій вежі було встановлено дорогий телескоп, а дістатися сюди можна було гвинтовими сходами, котрі вели з першого поверху. Вежа була вкрита литим мідним куполом, діаметр котрого, потрібно сказати, був просто велетенським – 10 м. У будівлі налічувалося 43 кімнати та 57 вікон.

Велетенська споруда була насправді достойною прикрасою однієї з найвищих карпатських гір. До сьогодні автономне опалення обсерваторії, елетропостачання та водозабезпечення – факти, котрі викликають повагу в учених, котрі сходяться на одному, що обсерваторія – надтехнологічний об'єкт. До речі, працівники самі випікали хлібні вироби, а запаси їжі поновляли всього-на-всього два рази у рік.

Проект, а відтак і реалізація такого масштабного задуму у доволі короткий час викликала у тутешніх жителів чимало здогадок, версій та чуток. Люди говорили, що наврядчи стала б влада витрачати такий суттєвий ресурс на зведення станції для досліджень з метеорології та астрономії. Які версії побутували у народі? Найпоширенішою була та, яка стверджувала, що дослідництво – це лише прикриття, а насправді там організували висувну злітну смугу. А також, що у самій будівлі працюють потужні машини, котрі змушують сніг на вершинах танути та парувати.

Час розставив все по своїх місцях й довів, що ці міфи були далекі від правди. Будівлі такого типу мають властивість з швидкістю вітру обростати таємничими історіями та легендами.

Найбільшою окрасою високогірної обсерваторії був астрограф з 33 сантиметровим об'єктивом родом з Единбургу, Шотландія. Це надало можливість вченим-дослідникам займатися дослідженням малих та великих планет, фотографувати зорі та спостерігати за рухом комет.

Телескоп не потребував постійного запуску, адже завдяки регульованим двигунам, котрі, у свою чергу, були обладнані надточним хронометром, працював автоматично. Тут були наявні також власні електродвигуни, а сам діаметр вежі становив 6 м. До речі, ця обсерваторія у горах мала неабияке значення, оскільки на той час займала 2 місце у Європі та 6 на світовому рівні. Ці факти безумовно підтверджують те, що масштабний задум, а відтак і саме втілення повністю оправдали себе.

Однак, Друга Світова війна принесла занепад та спричинила поступову руйнацію будівлі. Через загрозу життю були евакуйовані працівники обсерваторії, а дороге устаткування довелося розібрати на частини та вивезти. До речі, не все так зрозуміло з мідним куполом, котрий безслідно щез. Подейкують, що його собі взяли тутешні люди, мовляв, у господарстві знадобиться, та ще й до цього часу варять у ньому смачний делікатес – овечий сир.

Варто зазначити, що після входження цих місць до складу СРСР у 1939 році тут ще проводилися дослідження явищ погоди, але приблизно через два роки ці дослідження припинилися. У 1941 році будівля виконувала функцію спостережного пункту для військ Угорської імперії, а відтак у 1944 році будівлю повністю покинули.

Цікавий факт, що обсерваторія зуміла простояти понад 70 років без елементарного косметичного ремонту. В цьому головну роль зіграли її надзвичайно міцні товсті стіни. На жаль, до сьогодні не збереглися внутрішні перекриття. Вони були зруйновані часом та людьми. Наприкінці 2014 року в одному із приміщень замінили дах та встановили металопластикові склопакети та доволі надійні двері. Також було встановлено підлогу та облаштовано систему обігріву з комином.

Хороша новина, що у 2012 році почали реставрувати внутрішні приміщення цього колишнього науково-дослідного центру. Багато насправді небайдужих людей прониклися долею колишньої обсерваторії, тому тут планують провести ще ряд реставраційних робіт. Наприклад, планують відновити кам'яну огорожу, яка з усіх сторін оточувала будівлю у часи її величі. Також створено проект вмонтування сонячних батарей на даху будівлі, котрі мають у недалекому майбутньому забезпечити її повністю електрикою.

Отже, підведемо підсумки того, що нам вдалося дізнатися про таємничу будівлю вершини: по-перше, обсерваторія вабить мандрівників з усього світу, по-друге, варто докласти усіх зусиль для того, щоб відновити її функціональність не лише як туристичного об'єкту, а й науково-дослідного центру. Ці речі сприятимуть популяризації туризму на теренах Прикарпаття. Варто зазначити, що наразі розглядається проект створення готелю з кафе, котрі б значно підвищили інтерес мандрівників до цих місць.

Погодьтеся, що зустріти новий день з комфортом на висоті понад 2 км над рівнем моря з навколишніми мальовничими панорамами – це пригода, котра варта фізичних та матеріальних затрат.

Бребенескул

Повідомлення підготував Бондаренко Дмитро

Бребенескул є однією із найвищих вершин гірського масиву Чорногора, котрий є частиною Українських Карпат. Ця велична гора розташована на кордоні Івано-Франківської та Закарпатської областей. Її місцевість характеризується вбогою субальпійською й альпійською рослинністю та каменистими розсипами.

Висота над рівнем моря – 2038 м.

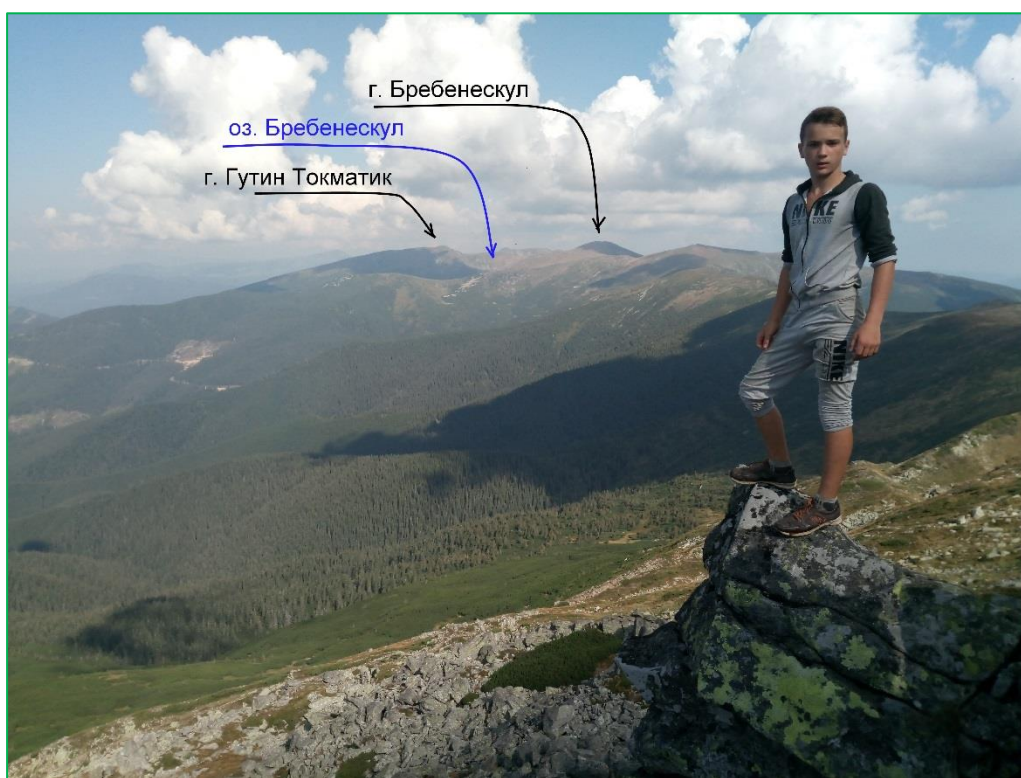
Зовнішній вигляд вершини – це куполоподібна форма, деякі з схилів надзвичайно круті та дуже важкі у підкоренні через те, що обривисті. Цікаво, що на горі зберігається сніговий покрив навіть улітку. Часом сніг може лежати тут аж до наступної зими через те, що температура влітку не висока й саме літо не спекотне.

На схилах вершини поширені давньольодовикові форми рельєфу, а також можна побачити результати морозного вивітрювання. Якщо б хтось попросив у декількох словах описати Бребенескул, то цими б словами були – гордість, недоступність та дивовижна привабливість. Такі вони, гори. З однієї сторони, вершини прагнуть налагодити з мандрівником контакт, а з іншої, обирають залишатися осторонь людини та її діяльності.

Якщо говорити про клімат в цих місцях, то він є досить м'яким. Зима завжди сніжна, а літо – спекотне та вологе.

Схили вершини величні, вони приваблюють своєю могутністю та чарують кожен раз по-новому навіть тих, хто тут вже бував не один раз. Підкорення цієї вершини подарує додаткову насолоду від споглядання милих серцю Карпат. Це поєднання з природою, наповнення її могутнім духом та особливе переживання Бога у цих місцях – змушують всілякі буденні негаразди відійти на другий план.

Кожен із схилів залежно від висоти над рівнем моря має свою власну природну картину. Наприклад, біля підніжжя на мандрівника чекає різноманіття трав та квітів та чагарники. На шляху до маківки гори зустрінемося однойменне льодовикове озеро з смарагдовою водою. Вершина є настільки могутньою, що іноді складається враження, що вона є одним із стовпів, котрі підпирають небо.

А тепер детальніше про саме озеро Бребенескул. Розташований цей природний об'єкт між двома горами: Бребенескул та Гутин-Томнатик. Тільки-но подумати: висота над рівнем моря 1800 м! Характерною для озера є чиста прозора крижана вода. Озеро – це своєрідний природний гірський котлован, який наповнений магичною водою неземних відтінків.

Щорічно глянути на озеро приїжджають тисячі туристів. Кожен із них прагне глянути на дивовижне крихітне озерце наживо та закохатися назавжди у природну стихію. За розмірами озеро невелике – ширина 67 м, довжина – 147 м, а глибина – 3,2 м. харчується водойма ґрунтовими водами та атмосферними опадами. Цікаво, що саме у цих місцях розпочинає свій рух однойменна річка.

Привертає увагу й сам колір води в озері Бребенескул – вона є прозорою з смарагдово-зеленим відтінком. Риби в озері не водиться, оскільки навколишні місця відрізняються суворим кліматом. Дно водойми мулисте, рослинний світ повністю відсутній. Температура води не є дуже низькою та значно вища від показників інших гірських озер, однак не є безпечною для тривалих купань.

Бувалі мандрівники рекомендують відвідати озеро та навколишні місця весною та влітку, коли довкола розквітають квіти та буяють трави.

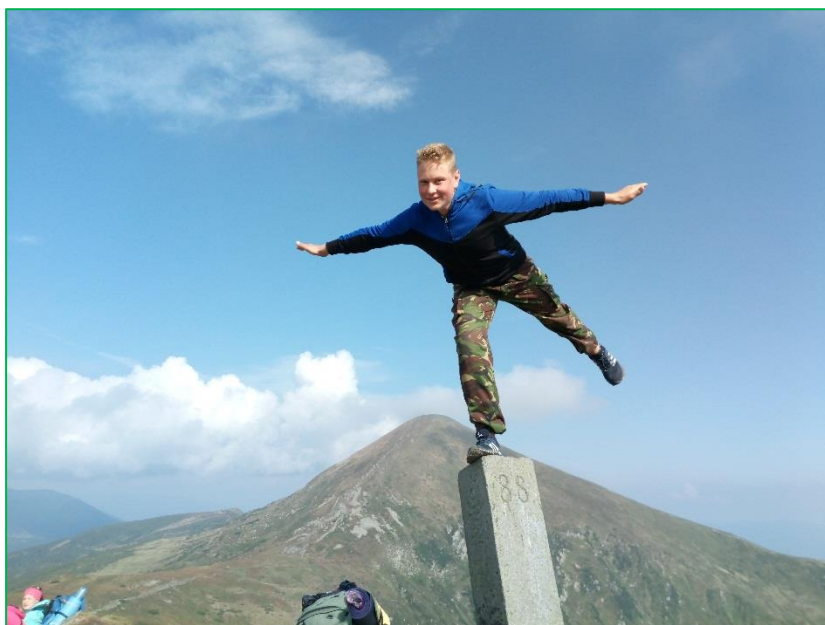
Говерла

Повідомлення підготував Шандар Андрій

Усі ми в школі на уроках географії (це не залежить від того подобався нам цей предмет чи ні) вивчали, що найвищою горою України є вершина Говерла, її висота над рівнем моря – 2061 м. Варто додати, що підкорення цієї вершини є найбільш популярним маршрутом серед туристів, які подорожують Карпатами. За хороших погодних умов тут настільки людно, що навіть є можливість зустріти своїх знайомих.

Отже, що відомо про Говерлу. Знаходиться вона на межі двох українських областей – Івано-Франківської та Закарпатської, до кордону з Румунією звідси рукою подати – для цього потрібно подолати 17 км.

За формою Говерла нагадує правильний конус, загалом вона покрита альпійськими луками, а подекуди й чагарниками. Іноді на вершині зустрічаються кам'яні розсипи. До речі, один із витоків Пруту бере свій початок саме в підніжжі гори, поруч знаходяться мальовничі водоспади, загальна висота – 80 м.

Мандрівники настільки вже звикли до «Говерли», що й не здогадуються, що назва гори запозичена ймовірно з інших мов. Наприклад, з румунської мови назва перекладається – «важко прохідне підвищення». Для когось може й «підвищення», а для України – найвище місце під небом. З перекладу видно, що румуни не вважали, що це гора, а всього-на-всього «узвишся».

Якщо розглядати версію, що назва вершини взята з угорської, то перекладаємо її – «снігова гора». Цей варіант надзвичайно близький до істини, оскільки більший період року на Говерлі лежить сніг, буває так, що з настанням потепління він тане, а буває так, що продовжує лежати навіть до середини літа. Існує ще також декілька легенд, які розповідають про таємничі та містичні події, котрі передували появі вершини...

Легенда перша про походження назви «Говерла»: трагічне неземне кохання Говерли та Прута

Розповідають, що дуже давно у Карпатах жив молодий та вродливий парубок Прут. Заробляв він на життя тим, що працював у горах. Одного разу він затримався в горах допізна й вирішив заночувати у лісі. Знайшов собі гарне сухе місце під розлогою ялиною, розмістився на нічліг й заснув. Сниться хлопцю, що прийшла до нього неземна красуня – вся в зеленому, з чудовим мелодійним голосом. Усю ніч вона йому співала й гладила по голові, а над ранок, коли хлопець хотів до неї доторкнутися – вона зникла. Проснувся Прут й дивувався з такого реалістичного сну. Аж дивиться, а на гілці дерева висить зелена стрічка... така, які носила та дівчина.

Дуже сильно припала дівчина йому до душі й він вирішив у будь-який спосіб підкорити її серце, а для цього, спершу, потрібно було не дати їй піти. Наступного вечора Прут ліг під тим самим деревом, вдав що спить глибоким сном й став чекати приходу дівчини. Вона з'явилася, а

хлопець відразу підскочив та спіймав її, пригорнув та запитав її ім'я. Дівчина спершу налякалася, а відтак з посмішкою на обличчі сказала, що її звати Говерла.

Відтоді вони більше не захотіли розлучатися, бо покохали один одного. Прут перестав ходити у село, бо Говерла все одно не змогла б з ним піти, оскільки була улюбленою донькою лісового царя. Дійшла одного разу звістка про закоханих до батька дівчини, розізлився він на доньку та прокляв її.

Важко далися вразливій дівчині батькові слова й кинулася вона вниз з високого урвища. Не встигла її голова торкнутися дна, як піднялася жаклива негода, вітер, який руйнував усе на своєму шляху... Над ранок знову зійшло сонце, а на місці урвища височіла висока гора.

Довго шукав Прут свою кохану. Розповідають, що з горя він пішов на нову вершину й більше не повернувся до людей, а невдовзі з вершини потекла річка, яку люди й назвали – Прут. Так закінчилася історія кохання, якій судилось мати продовження в явищах природи...

Легенда друга про походження назви «Говерла»: барон, який хотів здобути визнання

Повідомлення підготував Винниченко Владислав

Перша легенда розповідає про те, що в одному далекому місті жив барон Янош Нодь. Він любив різні цікавинки й довідавшись про те, що на найвищій вершині Карпат ще досі ніхто й не побував, вирішив стати першим, хто підкорить вершину. У його планах було назвати тоді ще безіменну вершину своїм іменем, так би мовити, залишити свій слід в історії. Отож, зібрав вельможа влітку 12 своїх найсильніших слуг, кожен із них взяв з собою в похід двох коней, необхідне спорядження та достатньо харчів. Таким чином вирушили вони у похід.

Усі в тодішній Угорщині знали про те, що барон вирушив у похід. Успішне закінчення походу, тобто підкорення вершини, мало принести славу та визнання не тільки барону, але й цілій країні. Ніхто не говорив про те, що мешканці навколишніх поселень вже декілька раз намагалися піднятися на вершину. Кожна зі спроб закінчувалася трагедією.

Дні неквапливо минали. Групі підкорювачів вдалося аж через два місяці добратися до невеличкого гірського поселення. Янош Нодь ніяк не міг збагнути те, чому гора ще досі не підкорена, адже якщо глянути, то це зовсім близько. А може, туди не так легко потрапити? Дивно, що ще ніхто не спромігся це зробити.

Сонце нестерпно дошкуляло Яношу та його групі, але приємна хвойна прохолода лісів допомагала зняти втому та додавала сили. Через два дні група дійшла до підніжжя вершини. На цьому місці було вирішено розбити табір, щоб самим відпочити та дати відпочинок тваринам, котрі тривалий час вже були в дорозі. На відновлення було витрачено два дні, відтак прийняли рішення залишити біля підніжжя трьох людей та коней, всі решта на чолі з бароном вирушили у дорогу.

Чисте небо над головами мандрівників спонукало до руху вперед, але дорога все тривала й тривала... Довго довелося йти людям, вже й чоботи вийшли з ладу. На шляху зустрілися підкорювачам колючі хаші, гострі уламки та товсті колоди, повалені стихією. Людям було важко пересуватися, вони падали без сили як мухи. Барон, бачачи перед собою лише мету, почав злитися на своїх слуг. Одного юнака, котрий дав пропозицію повернутися назад до табору, гордий вельможа відразу пристрелив.

Під вечір виснажена група нарешті вийшла з лісу на широку полонину, де, здавалося, можна було небо зачерпнути у долоні, так воно було близько. Однак, барон ніби й не відчував втоми, пройдений шлях вмиг забувся й він, окрилений побаченням, помчався до вершини, щоб першим, як й годиться, ступити на неї.

Перебуваючи під враженнями від величі місця, мандрівники не помітили, що на чисте небо насунулися важкі хмари, отямився вони аж тоді, коли з неба почав сипати лапатий та густий сніг. Враз знявся холодний морозний вітер, розпочалася хуртовина й розігралася негода. Люди намагалися врятуватися від стихій та почали кидатися хто куди міг. Барон намагався зупинити своїх людей, однак паніка взяла верх.

За ніч напало стільки снігу, що важко було пересуватися. З усієї групи до табору повернулася тільки третина, решту поглинула негода. Люди були виснаженими, голодними та перемерзшими. Серед тих, хто не повернувся до табору був й пан Янош Надь.

Ті, що повернулися говорили лише одне: «Говерло! Говерло!». У перекладі з мадярської це означає «засніжена вершина». Такої витівки стихії люди не бачили ніколи, адже, погодьтеся, що

сніг серед літа – сенсація. Ця подія й спричинила те, що вершина нарешті отримала свою назву, яка найбільше описувала її мінливу сутність.

Сніг улітку – не дивина для цих місць й досі, його можна тут знайти в урвищах та западинах навіть у липні. Сама погода теж дотепер як примхлива панянка – не встигнеш й оговтатися як падає рясний дощ або лапатий сніг.

Петрос Черногірський

Легенду підготував Бігун Олексій

Висота гори Петрос над рівнем моря – 2020 м. Назва вершини походить від румунської «petros» та перекладається «камінь». Знаходиться Петрос у Закарпатській області, Рахівський район. Схили гори, а саме західний та південно-західний надзвичайно круті; північний та північно-східний – урвисті. Складається вершина з пісковиків.

Сюди не ходять натовпи зівак «у шльопанцях» з бажанням зробити у своєму житті щось вартісне, наприклад, підкорити найвищу вершину країни. Тут можна побути наодинці з собою та природою. Ця вершина є надзвичайною, адже звідси відкривається неймовірний краєвид на всю Чорногору – від Говерли до Піп Івана!

Цікаво, що Петрос – це передостання гора на знаменитому Черногірському гірському масиві, одна із шести найвищих українських вершин. Тут гарно в будь-яку пору року. Ці панорами вражають до глибини, що забуваються всі слова на світі та залишається тільки одне – відчувати тут і зараз. Узимку новачкам не рекомендуються підкорювати вершину, адже для цього потрібен досвід, відповідне спорядження та компанія таких самих професіоналів, котрі знають як вижити у незвичайних обставинах.

Зовсім поруч біля Петросу знаходиться Говерла, їх відділяє один від одного глибока сідловина. Цікаво, що через це маршрути через Черногірський хребет завершуються саме на найвищій вершині України.

Чому саме Петрос? Перша причина була вказана на початку статті – тут не багатолюдно. Так, гора знаходиться дуже близько біля популярної Говерли, однак більшість туристичних груп, повертаючись з Говерли, оминають сходження на Петрос. По-друге, ця вершина одна з небагатьох українських двотисячників, котрі долаються за день чи два. Серед переваг – можливість заночувати біля підніжжя гори, зручне розташовування та сполучення з стартом та фінішем маршруту.

Основна причина, задля якої варто подолати цей шлях, тут відкриваються неймовірні панорами на Українські Карпати. Говорять, що за сприятливих погодних умов можна розгледіти й Трансільванський край. Побачене вразить на роки!

Розповідають, що начебто вершина – то Перунова вершина. Підставою для цього стали наступні спостереження: усі спроби встановити на маківці вершини християнські символи не увінчалися успіхом. Наприклад, міцні металеві вітер покидав додолу, в куполи каплички час від часу влучають блискавки. Одного разу стихія спалила капличку вщент.

Насправді невідомо чи є гора язичницькою, однак те, що тут часто «штормить» – то є правда. Блискавки та дощові хмари надзвичайно люблять ці місця.

Легенда про Петрос і Близницю

Повідомлення підготувала Пашко Ніка

Навпроти Близниці - гора Петрос, теж полонина. Про ці гори таке повідають.

Багато сотень років тому на високій горі в глибокій норі жив Страхопуд. Він і на людину, і на звірину був подібний. Голову мав людську, але величезну, як у здорового вола. Рот - як у ведмедя. Тіло його було заросле шерстю.

Ходило це страховище і на чотирьох, і на двох ногах. Вилізе зі своєї глибокої норі, спуститься близько до села, сяде на груночку й поглипує на людей. А коли зголодніє, так зареве, що аж земля здригається, дерева тремтять, листя з них опадає. Від такого голосу люди тікали, ховалися, щоб їх страховище не бачило.

А Страхопуд ревів і ревів:

- Я голо-о-ден!

Так вимагав нову жертву.

Щоп'ятої доби люди села по черзі віддавали йому вівцю, теля, чи лошатко, а коли ні овець, ні телят, ні лошат не лишилося - волів, корів, коней. Мусіли, бо коли б не дали, то, борони Боже, Страхопуд міг ціле село передавити.

Скоро настав час, коли в громади залишилися єдина корова, а Страхопуд знову чекає на своєму груночку. Поглипував, поглипував на людей, а тоді голод відчув, заревів:

- Я го-ло-о-ден!..

Здригнулися люди від того голосу, але що мали діяти? Відвели на грунок останню корівчину.

Через добу Страхопуд спустився до села і зажадав жертви. Та люди не мали що йому дати.

Жили в селі сироти-близнята, хлопчик і дівчинка. Мати давно померла, батько теж. Діти від хати до хати ходили й ледве животіли біля людей.

Дізналися близнята, що в селі нема жодної тварини, й нічого Страхопудові дати. Щоб урятувати село від лиха, діти вирішили піти до Страхопуда самі. Спочатку піде хлопчик, а потім дівчинка.

І поки люди думали, як бути, рушив хлопчик (а звали його Петриком) до того місця, на якому щодня вичікував жертву Страхопуд.

А дівчинка-сестричка жалібно дивилася вслід братчикові, і дуже стало їй шкода його. Зірвалася з місця й побігла.

- Петрику-у-у! - кликала. - Вернися!

Не вертався Петрик, ішов далі. Побігла дівчинка йому навперейми, вхопилася за нього:

- Я піду, Петрику, першою, - просила. Бо легше мені самій умирати, ніж твоєю смертю пережити.

Пробував Петрик перечити, та дівчинка так благала, що він не мав сили далі опиратися. Мовив до неї:

- Гаразд, іди. Лиш заговорюй його, доки можеш, а я щось придумаю.

Пішла до груночка дівчинка, а Страхопуд тільки її побачив, зараз перестав ревити. Дуже втішило його, що нарешті поласує людською кров'ю.

Дівчинка чемно привіталася, і це сподобалося Страхопудові. Не з'їв її відразу, а наказав іти стежкою, яку вмісив до своєї нори.

Але і в нору Страхопуд не пішов, а повів дівчину на гору. Хотів полюбуватися своєю жертвою.

На самісінькій вершині гори чудовисько лягло на землю, щоб погрітися на сонці, бо в той день воно щедро палило.

Дівчинці сказав стати на величезну порослу мохом брилу і дивитися на нього.

Вилізла дівчинка на камінь, але дивитися на велетня не могла. Його великі очища запливали кров'ю, а все тіло було таке гидке й страшне, що розказати не можна.

"Аби швидше з'їв мене й не мучив", - тільки й думала дівчинка.

А чудовисько не поспішало, спочатку наказало їй заспівати. Від страху дівчинка не могла вимовити й слова. Але загадала, що Петрик наказав заговорювати Страхопуда, і якимось бідою заспівала.

А сумно-сумно, бо серце не могло інакше.

Ні, не сеї, а веселішої, - зажадав Страхопуд.

Та веселішої пісні в дівчинки не вийшло. Тоді розлютився Страхопуд, розгріб нігтями землю, зірвався на дві ноги і наблизився до своєї жертви, простягаючи довгі лапи. Дівчинка з переляку долілиць упала на землю і мовчки чекала смерті.

Вона все чула над самою головою важке дихання, коли його розітнув дивний свист. І враз несамовито заревів велетень, закрутився на місці. Знову щось засвистіло в повітрі, і ще страшніше заревів Страхопуд.

Дівчинка зі страхом підвела голову, бо не розуміла, що сталося. Страхопуд крутився на місці, ревів, а з обох його очей стриміли стріли і лилася кров. І знову в повітрі свистіло, і стріли одна за одною втикались в тіло чудовиська, аж поки не повалився Страхопуд тяжким своїм тулубом на землю.

Бив собою по землі й стогнав так, як стогнуть небо і земля, двори й ліси у велику бурю. Вже трохи отямилася дівчинка, глянула в той бік, звідки летіли стріли, і навпроти, на трохи нижчій горі, побачила Петрика. То він пускав стріли у чудовисько із саморобного лука.

А тим часом чудовисько так ударило собою, що досягнуло дівчинку. Ще одну стрілу пустив Петрик, і Страхопуд упав загертво. Кинувся тоді братик до своєї сестрички, біг, біг, геть задихався, а коли добіг, зрозумів, що сестричка мертва.

Гірко плакав хлопчик, гірко ридав, і так йому стало самотньо на світі, так тяжко, що з горя помер. Надійшли люди, велетня-лиходія на шматки порубали і спалили на попіл, щоб і сліду не стало.

А дітей-близнят оплакали по звичаю гірському і в сиру землю поховали. Гори в пам'ять про них назвали: одну - Петрос, - з якої хлопець стріли пускав, а другу, на якій стояла його сестричка, - Близниця.

Вагові характеристики вантажу на маршруті

№ п/п	Назва вантажу	На 1 людину, кг	На групу в 14 осіб, кг	Вихідна вага рюкзака	Вага рюкзака на закінченні походу
1.	Особисте спорядження	9	108	16 - 18 кг	9 - 11 кг
2.	Групове спорядження	1.5	18		
3.	Спеціальне спорядження	-	-		
4.	Продукти харчування	7,700	84		
	Всього	14.5	210		

Склад ремнабору:

1. Клаптики тканини
2. Шпагат
3. Батарейки
4. Скоч
5. Стропи
6. Обценьки
7. Викрутка
8. Клей "Момент"
9. Ізолента
10. Гудзики

11. Нитки
12. Голки
13. Шило
14. Запасні шнурки
15. Надфілі плоскі и трикутні
16. Ножиці
17. Дріт сталевий і мідний
18. Брусок точильний
19. Наждачний папір
20. Булавки
21. Полотно ножовочне
22. Цвяхи маленькі
23. Шурупи

Список спорядження

Назва спорядження		
Список групового спорядження	Кількість	Маса, кг
Намети	4	3,5
Сокира	1	0,8
Казани алюмінієві (8 та 10 л)	1 компл.	1,8
Кострове приладдя: тросик, гачки, рукавиці, половник	1 компл.	0,4
Рем. набір	1	0,7
Аптечка	1	1,3
Фотоапарат цифровий + комплект акумуляторів	2	0,7
Компас, карти, документи	1 компл.	0,4
Сухий спирт	4 пачки	0,3
Скатертина, дощечка	1 компл.	0,3
Всього на групу		20,7
Всього на 1 людину		1,48
Список особистого спорядження	Кількість	Маса 1 шт
Рюкзак	14	1,8
Поліетилен в рюкзак	14	0,1
Спальник	14	2
Каремат	14	0,6
Поліетиленова накидка	14	0,1
Накидка від дощу на рюкзак	14	0,2
Комплект одягу	14	4,5
Взуття	14	1,2
Бахіли	14	0,1
Сидушка	14	0,1
Приладдя для особистої гігієни	14	0,3
Посуд: миска, кружка, ложка, ніж	14	0,3
Сірники	14	
Всього на групу		98
Всього на 1 людину		7
Всього спорядження на групу		203
Всього спорядження на 1 людину		14,5

Список продуктів харчування

№ п/п	Продукти	Кількість на 1 людину, кг
1.	Сухарі чорні	0,4
2.	Сухарі білі	0,3
3.	Печиво	0,4
4.	Тушковане м'ясо	0,5
5.	Ковбаса	0,5
6.	Сало	0,5
7.	Сир	0,3
8.	Цукор	0,5
9.	Гречка	0,4
11.	Вермішель	0,2
13.	Мед з горіхами або варіння	0,5
15.	Чай	0,1
16.	Сухий борщ	0,3
17.	Цукерки	0,2
18.	Сухофрукти	0,2
19.	Шоколад	0,2
20.	Цибуля, часник	0,2
21.	Супи в пачках	0,2
22.	Приправи	0,1
23.	Сіль	0,1
	Усього	6

Список одягу, взуття та речей для особистої гігієни

Список одягу та взуття:

1. Куртка
2. Вітрозахисний костюм
3. Спортивний костюм вовняний
4. Спортивний костюм трикотажний
5. Толстовка або светр
6. Термобілизна
7. Футболки - 2
8. Рубашка байкова
9. Носки вовняні – 2 пари
10. Носки х/б – 3 пари
11. Шапка вовняна
12. Панама
13. Бахіли
14. Рукавички
15. Кросівки
16. Черевики «Вібрам»
17. Сланци

Список речей для особистої гігієни:

1. Мило
2. Рушник
3. Зубна паста
4. Зубна щітка
5. Туалетний папір
6. Вологі серветки
7. Крем
8. Лейкопластир
9. Гребінець
10. Станок для гоління
11. Люстерко
12. Шпильки
13. Помада гігієнічна
14. Шампунь в одноразовій упаковці

Склад аптечки

Назва	Кількість	Призначення
Анальгін	20 табл.	Обезболююче
Андипал	1 уп.	Від головного болю, знижує тиск
Апізатрон	1 шт.	При м'язових болях и розтягнення
Ацетилсаліцилова кислота	1 уп.	Від головного та зубного болю
Оксалгін	1 уп.	Від простуди та грипу
Парацетамол	20 табл.	Протизапальний засіб
Цитрамон	1 уп.	При головних болях
Валідол с глюкозою	10 табл.	Заспокійливе; при болях у серці
Левоміцетин	1 уп.	Антибіотик
Но-Шпа	10 табл.	Спазмалгетик
Смекта	1 уп.	Шлунково-кишкові розлади
Стрептоцид	10 табл.	Антисептик, протибактеріцидна дія
Активоване вугілля	8 уп.	Очищення кишечника
Фурацилін	10 табл.	Антисептик. Обробляти рани, полоскати горло и т.д.
Стоптуссин	10 табл.	Від кашлю
Бальзам "Зірочка"	1 шт.	Широкий спектр дії
Бальзам «Рятівник»	1 шт.	Ранозагоювання
Розчин аміаку 10%	1 бут.	Зниження свербіжув від укусів комах
Йод, зеленка	По 1 бут.	Дезинфекція
Спирт медичний	1 бут.	Широкий спектр дії
Лейкопластир рулонний	2 шт.	Рани, мозолі
Лейкопластир бактерицидний	10 шт.	Рани, мозолі
Бинт еластичний	1 шт.	Фіксація травмованих кінцівок
Бинт стерильний	2-3 уп.	При відкритих ранах
Вата	1 уп.	При ранах
Ножиці	1 шт.	Широкий спектр дії
Термометр	1 шт.	Вимірювання температури тіла
Пінцет	1 шт.	Широкий спектр дії

Використана література

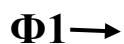
1. Д. Я. Вортман, О. Ю. Косміна. Карпати українські // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К.: Наукова думка, 2007. — Т. 4 : Ка — Ком. — С. 118.
2. Географічна енциклопедія України : у 3 т. / редколегія: О. М. Маринич (відпов. ред.) та ін. — К. : «Українська радянська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1989
3. Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наукове товариство імені Шевченка ; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. — Париж ; Нью-Йорк: Молоде життя; Львів ; Київ : Глобус, 1955—2003.
4. Мала гірнича енциклопедія : у 3 т. / за ред. В. С. Білецького. — Д. : Східний видавничий дім, 2004—2013.
5. Основи відновлення функціональної суті карпатських лісів / М. А. Голубець. Львів: Вид-во "Компанія «Манускрипт», 2016. — 144 с.
6. Інтернет:
ru.wikipedia.org
karpaty.ua
karpaty.love

**Робоча карта маршруту.
Маршрутна документація.
Електронна версія**

Умовні позначки

місце початку походу
і завершення походу

місця фотографій та напрям зйомки

маршрут походу

місця ночівель